

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Wiceprezes NIK

Michał Jędrzejczyk

KAP.410.4.3.2024

Pan

Jan Grabiec

Minister – Członek Rady Ministrów,

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Al. Ujazdowskie 1/3

00-583 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/095 Finansowanie kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów przez wybrane jednostki publiczne

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa, (dalej: KPRM, Kancelaria).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Grabiec (dalej: Szef Kancelarii), powierzenie wykonywania zadań Szefa KPRM od 16 grudnia 2023 r. ¹ W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Pani Izabela Antos, od 28 listopada 2023 r. do 13 grudnia 2023 r. ² , Pan Marek Kuchciński, od 17 października 2022 r. do 27 listopada 2023 r. ³ , Pan Michał Dworczyk, od 21 listopada 2019 r. do 16 października 2022 r. ⁴
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Finansowanie kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów. 2. Udzielanie oraz weryfikowanie i zatwierdzanie rozliczenia dotacji dla kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. z uwzględnieniem działań wcześniejszych i późniejszych mających związek z kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Beata Czarnecka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/68/2024 z 9 września 2024 r. 2. Magdalena Wardzyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/67/2024 z 9 września 2024 r. 3. Andrzej Brunejko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/66/2024 z 9 września 2024 r. 4. Michał Musioł, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/72/2024 z 11 października 2024 r. 5. Olga Bętkowska-Cukierska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/69/2024 z 9 września 2024 r. (akta kontroli str. 1-5)

¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra – Członka Rady Ministrów Jana Grabca, Dz.U. 2023, poz. 2687.

² Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra – Członka Rady Ministrów Izabeli Antos, Dz.U. 2023, poz. 2595.

³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 października 2022 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra – Członka Rady Ministrów Marka Kuchcińskiego, Dz.U. 2022, poz. 2119.

⁴ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra – Członka Rady Ministrów Marka Kuchcińskiego, Dz.U. 2019, poz. 2272.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia udzielanie i zatwierdzanie rozliczeń dotacji przez KPRM w latach 2021-2023 kościołom i innym związkom wyznaniowym oraz niektórym związanym z nimi podmiotom.

Zawierane umowy dotacji nie zabezpieczały w należyty sposób prawidłowego wydatkowania środków publicznych, a zatwierdzeń rozliczeń dotacji dokonywano w sposób nierzetelny i z przekroczeniem wymaganych terminów.

W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. z ww. podmiotami zawarto 159 umów dotacji na realizację zadań publicznych o łącznej wartości 194 888,7 tys. zł. Ponad 95% tych środków (186 351,5 tys. zł) przekazano w trybie pozakonkursowym, tj. na podstawie art. 11b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁷, a jedynie niecałe 5% w ramach otwartych konkursów ofert.

Na podstawie objętej badaniem próby pięciu umów na realizację zadań publicznych wybranych w trybie konkursowym, których beneficjentami były kościoły i inne związki wyznaniowe oraz niektóre związane z nimi podmioty, stwierdzono, że w czterech przypadkach wyboru ofert na realizację zadań publicznych dokonano prawidłowo. Środki na realizację zlecanych zadań przekazywano beneficjentom terminowo i w wysokościach określonych w umowach.

Stwierdzono nieprawidłowości, które polegały m.in. na:

- nieuwzględnieniu przy rozpatrywaniu ośmiu z 18 ofert realizacji zadania publicznego wszystkich elementów oceny wymaganych art. 15 ust. 1 udpp,
- nierzetelnej weryfikacji dwóch z pięciu objętych badaniem sprawozdań końcowych z wykonania zadania publicznego, złożonych przez zleceniobiorców w trybie konkursowym oraz pięciu z 18 objętych kontrolą, składanych przez zleceniobiorców wyłonionych w trybie pozakonkursowym,
- braku mechanizmów zabezpieczających przed podwójnym finansowaniem wydatków poniesionych ze środków finansowych w ramach 17 z 18 umów dotacji objętych szczegółowym badaniem w trybie pozakonkursowym, co było nierzetelne,
- braku postanowień zabezpieczających zasady prawidłowego wydatkowania środków publicznych w przypadku 12 z 18 umów dotacji na realizację zadań inwestycyjnych, co było nierzetelne,
- nierzetelnym zawarciu czterech umów dotacji w trybie pozakonkursowym,
- niezatwierdzeniu rozliczenia 12 z 18 badanych dotacji w terminie, o którym mowa w art. 152 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸,

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm., dalej: udpp.

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm., dalej: ufp.

- nierzetelnej analizie jednej z pięciu objętych badaniem ofert przez komisję konkursową powołaną w celu ich opiniowania, co skutkowało dofinansowaniem zadania, którego oferta nie spełniała kryteriów konkursu,
- nierzetelnym udokumentowaniu weryfikacji objętych kontrolą pięciu sprawozdań z wykonania zadań publicznych, złożonych przez beneficjentów wyłonionych w trybie konkursowym oraz sześciu w trybie pozakonkursowym,
- przewlekłym postępowaniu w ustalaniu i dochodzeniu należności wynikających z czterech umów dotacji, co było nierzetelne.

W ocenie NIK nieprawidłowe i nierzetelne działania w zakresie udzielania i rozliczania dotacji realizowane w KPRM, świadczą o niezapewnieniu przez byłe kierownictwo Kancelarii funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 69 ufp.

Nieprawidłowości te wskazują również na nieskuteczny nadzór i kontrolę dysponenta nad wykorzystaniem dotacji udzielonych z budżetu KPRM, co było niezgodne z art. 175 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 2 pkt 3 i 5 ufp.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Finansowanie kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów
Opis stanu faktycznego	1. W latach 2021 – 2023 w KPRM udzielono dotacji kościołom i innym związkom wyznaniowym oraz niektórym związanym z nimi podmiotom w wyniku rozstrzygnięcia otwartych konkursów ofert i w trybie pozakonkursowym, na podstawie odpowiednio art. 11 ust. 2 i art. 11b ust. 1 udpp. Dotacje były udzielane ze środków budżetu państwa z części 16 – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów oraz ze środków przeniesionych z rezerwy ogólnej – część budżetowa 81. W okresie objętym kontrolą z ww. podmiotami podpisano 159 umów o łącznej wartości 194 888,7 tys. zł, z tego: • 8 537,2 tys. zł przyznano w trybie konkursowym na podstawie 53 umów zawartych z: – kościołami i innymi związkami wyznaniowymi (osiem umów na kwotę 1 807,2 tys. zł)¹⁰, – niektórymi związanymi z nimi podmiotami (45 umów na kwotę 6 729,9 tys. zł)¹¹; • 186 351,5 tys. zł przyznano w trybie pozakonkursowym na podstawie 106 umów zawartych z:

⁹ Z uwagi na założenia kontroli – tylko drugi obszar kontrolny podlega ocenie NIK, pierwszy obszar ma charakter informacyjny – nie formułuje się ocen częściowych.

¹⁰ W 2021 r. – jedna umowa na kwotę 118,2 tys. zł; w 2022 r. – dwie umowy na kwotę 533,2 tys. zł, w 2023 r. – pięć umów na kwotę 1 155,9 tys. zł.

¹¹ W 2021 r. – 14 umów na kwotę 2 239,9 tys. zł; w 2022 r. – 13 umów na kwotę 2 399,6 tys. zł, w 2023 r. – 18 umów na kwotę 2 090,5 tys. zł.

- kościołami i innym związkami wyznaniowymi (59 umów na kwotę 101 673,8 tys. zł)¹²,
- niektórymi związanymi z nimi podmiotami (47 umów na kwotę 84 677,7 tys. zł)¹³.

(akta kontroli str. 6-79; CD 1 pliki: 3, 4, 423, 480; CD 2 pliki: 4, 6, 8, 12, 14-20; CD 4 pliki: 219, 262; CD 8 pliki: 8-15)

2. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 17 stycznia 2025 r., KPRM nie przekazała kompletnych danych w zakresie zrealizowanych w latach 2021-2023 programów, w których podmiotami uprawnionymi do składania wniosków/stronami umów były kościoły i inne związki wyznaniowe oraz niektóre związane z nimi podmioty¹⁴.

(akta kontroli str. 6-30, 288-292, CD 2 pliki: 4, 6, 8, 12, 14-20; CD 4 pliki: 30-40; CD 8 pliki: 8-15)

3. W okresie objętym kontrolą, KPRM w przypadku jednej umowy dotacji¹⁵ wyraziła zgodę na odroczenie płatności części należności w kwocie 23,6 tys. zł wraz z odsetkami. Beneficjent zwrócił wymaganą kwotę wraz z odsetkami w terminie uzgodnionym z KPRM.

(akta kontroli str. 343-349; CD 2 pliki: 13, 211-217)

4. Odnośnie stosowania innych form finansowania kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów Zastępca Dyrektora w Biurze Prezesa Rady Ministrów (dalej: BPRM)¹⁶ oświadczył m.in., że *były Departament Instrumentów Rozwojowych (...) koordynował realizację Rządowego Programu Odbudowy Zabytków¹⁷ oraz Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych. (...) programy są realizowane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (...). Wskazane wyżej programy kierowane są bezpośrednio do jednostek samorządu terytorialnego, które w poszczególnych edycjach programów mogły otrzymać środki na realizację wskazanych we wnioskach zadań inwestycyjnych¹⁸.*

¹² W 2021 r. – 11 umów na kwotę 16 535,3 tys. zł; w 2022 r. – 18 umów na kwotę 39 770,9 tys. zł, w 2023 r. – 30 umów na kwotę 45 367,6 tys. zł.

¹³ W 2021 r. – sześć umów na kwotę 17 573,1 tys. zł; w 2022 r. – 25 umów na kwotę 37 038,2 tys. zł, w 2023 r. – 16 umów na kwotę 30 066,3 tys. zł.

¹⁴ Prośba o powyższe dane została przekazana do KPRM 11 września 2024 r. (pismo KAP.410.4.3.2024).

¹⁵ Umowa nr 484/BPRM/23 z dnia 24 maja 2023 r.

¹⁶ Zgodnie z upoważnieniami z 27 września 2024 r. (znak: BPRM.RO.1105.5.2024 oraz BPRM.RO.1105.4.2024) odpowiedzi na pytania skierowane w ramach niniejszej kontroli NIK do Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów udzielali Zastępcy Dyrektora w Biurze Prezesa Rady Ministrów.

¹⁷ Przypis zespołu kontrolnego: Program kierowany jest bezpośrednio do jednostek samorządu terytorialnego, a za ich pośrednictwem do innych podmiotów zobowiązanych do opieki nad zabytkami. Dofinansowanie jest przyznawane na realizację zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami. Może być przeznaczone na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego albo na udzielenie dotacji samorządowej na takie prace. Ostatecznymi beneficjentami ww. Programu były głównie obiekty sakralne należące do Kościoła. Zgodnie z założeniami kontroli badaniem objęto dotacje udzielane wyłącznie ze środków publicznych, o których mowa w art. 5 ufp.

¹⁸ Przypis zespołu kontrolnego: Realizacja programów odbywała się w oparciu o uchwałę Rady Ministrów wydane na podstawie art. 65 ust. 28 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, ze zm.).

Ponadto wskazał, że w latach 2021-2023 KPRM zawarła cztery umowy cywilnoprawne z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi oraz niektórymi związanymi z nimi podmiotami na łączną kwotę 1 223,2 tys. zł, dotyczące m.in.: emisji spotów społecznych na temat zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID-19, w tym szczepionki na COVID-19.

(akta kontroli str. 18-45, 1097-1128; CD 1 plik: 2; CD 4 plik: 42)

OBSZAR **2. Udzielanie oraz weryfikowanie i zatwierdzanie rozliczenia dotacji dla kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów.**

Opis stanu faktycznego

Podobszar A Udzielanie dotacji w trybie otwartego konkursu ofert

1. W okresie objętym kontrolą ogłoszone zostały cztery konkursy ofert: *Polonia i Polacy za granicą 2021*, *Polonia i Polacy za granicą 2022*, *Polonia i Polacy za granicą 2022 – Wypoczynek letni*, *Polonia i Polacy za granicą 2023*. Celem każdego z nich była realizacja zadań publicznych w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą.

Źródłem finansowania konkursów były środki budżetowe części 16 – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

W wyniku rozstrzygnięcia ww. konkursów, z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi oraz związanymi z nimi podmiotami zawarto:

- *Polonia i Polacy za granicą 2021* - 15 umów na łączną kwotę udzielonej dotacji 2 358,0 tys. zł (w tym jedną umowę z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na kwotę 118,2 tys. zł i 14 umów z niektórymi podmiotami związanymi z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na łączną kwotę 2 239,9 tys. zł);
- *Polonia i Polacy za granicą 2022* - 11 umów na łączną kwotę udzielonej dotacji 1 834,7 tys. zł (w tym jedną umowę z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na łączną kwotę 90,2 tys. zł i 10 umów z niektórymi podmiotami związanymi z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na łączną kwotę 1 744,5 tys. zł);
- *Polonia i Polacy za granicą 2022 – Wypoczynek letni* - cztery umowy na łączną kwotę udzielonej dotacji 1 098,0 tys. zł (w tym jedną z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na łączną kwotę 442,9 tys. zł i trzy umowy z niektórymi podmiotami związanymi z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na łączną kwotę 655,1 tys. zł);
- *Polonia i Polacy za granicą 2023* – 23 umowy na łączną kwotę udzielonej dotacji 3 246,4 tys. zł (w tym pięć z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na łączną kwotę 1 155,9 tys. zł i 18 umów z niektórymi podmiotami związanymi z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi na łączną kwotę 2 090,5 tys. zł).

(akta kontroli CD nr 4, plik: 262)

W zawiązku z przeprowadzeniem w 2023 r. przez NIK kontroli P/23/006 *Realizacja zadań publicznych w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą*¹⁹, obejmującej zakresem przedmiotowym zagadnienia dotyczące zgodności organizacji i przeprowadzenia wszystkich czterech ww. konkursów z przepisami

¹⁹ <https://www.nik.gov.pl/kontrole/wyniki-kontroli-nik/kontrola,24514.html>.

udpp oraz obowiązującymi w KPRM regulacjami wewnętrznymi odstąpiono od badania w powyższym zakresie w ramach niniejszej kontroli.

(akta kontroli str. 858-862, 864-868)

2. Badanie próby pięciu ofert²⁰ wybranych do dofinansowania w trybie konkursowym, a także dokumentacji sporządzonej przez pracowników Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami (dalej: DWPP) oraz członków komisji konkursowych, wykazało, że:

- przy dokonywaniu merytorycznej oceny ofert uwzględniano kryteria, o których mowa w art. 15 ust. 1 udpp,
- oferty były zgodne ze wzorem określonym w rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw pożytku publicznego z 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań²¹,
- oferty zawierały elementy, o których mowa w art. 14 ust. 1 udpp.

Badanie ww. ofert pod kątem zgodności postępowania z regulacjami wewnętrznymi dotyczącymi sposobu oceny ofert i przyznawania dotacji, które określone zostały w Regulaminach konkursów²² oraz procedurze udzielania dotacji celowych po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert²³ wykazało, że:

- oferty zostały poddane ocenie formalnej, co zostało udokumentowane w postaci Kart Oceny Formalnej, w której w odpowiednich pozycjach odniesiono się do każdego z kryteriów tej oceny,
- oferty zostały zaopiniowane przez instytucje właściwe ze względu na zakres działalności²⁴ oraz przez ekspertów zewnętrznych²⁵, co zostało udokumentowane w Kartach Opinii Instytucji oraz Kartach Opinii Ekspertów,
- oferty zostały poddane ocenie merytorycznej przez członków komisji konkursowych, co zostało udokumentowane w Kartach Opinii Komisji Konkursowej, w których w odpowiednich pozycjach odniesiono się do każdego z kryteriów tej oceny, przyznając im wartość punktową,
- ocena merytoryczna była również dokonywana w oparciu o kryteria określone w regulaminie konkursu, które odpowiadały kryteriom ustawowym, stanowiąc ich uszczegółowienie,
- oferty przekroczyły próg punktowy (od 40 do 50 pkt w zależności od edycji konkursu), kwalifikujący do uzyskania dofinansowania i znalazły się na listach z końcowymi wynikami poszczególnych konkursów, a ich ocena punktowa na

²⁰ Oferty: nr 103 Badanie potrzeb edukacyjnych stymulujących rozwój szkolnictwa polskiego za granicą (2021), nr 65 Portal Parafie Polskie w USA – inwentaryzacja cyfrowa i upowszechnianie wiedzy na temat polskiego dziedzictwa w Stanach Zjednoczonych (2022), nr 35 Ruch rzeźbi umysł, serce i ciało – organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży polonijnej (2022), nr 279 Wickowe Camino – Niemieckie Miejsca Zagłady (2023), nr 55 Portal Polonii – internetowa platforma wiedzy o i dla Polonii.

²¹ Dz. U. poz. 2057, dalej: rozporządzenie w sprawie wzorów umów i sprawozdań.

²² Regulamin konkursu Polonia i Polacy za granicą 2021 z listopada 2020 r., Regulamin konkursu Polonia i Polacy za granicą 2022 z listopada 2021 r., Regulamin konkursu Polonia i Polacy za granicą 2022 – wypoczynek letni z kwietnia 2022 r., Regulamin konkursu Polonia i Polacy za granicą 2023 z listopada 2022 r.

²³ Załącznik nr 2 do karty procesu nr A1.25 wersja 1.0 obowiązującego od 14 kwietnia 2020 r. a następnie Załącznik nr 2 do karty procesu A1.25 wersja 2.0 obowiązującego od 7 lutego 2023 r.

²⁴ Komisja zwracała się o opinię m.in. do: Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jednostek im podległych, Kancelaria Prezydenta RP.

²⁵ Ekspertów wyłoniono w trakcie naborów ogłaszanych na stronie www.polonia.gov.pl. – zgodnie z postanowieniami regulaminów konkursów.

listach odpowiadała ocenom punktowym na Kartach Opinii Komisji Konkursowej,

- w jednym przypadku²⁶ ocena merytoryczna komisji konkursowej, została dokonana w sposób nierzetelny (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 869-898, 1043-1095)

Wyniki oceny ofert przedstawiano w notatkach służbowych komisji konkursowych, w których syntetycznie odnoszono się m.in. do przeprowadzonej oceny formalnej i oceny merytorycznej ofert. Załącznikami do notatek były zbiorcze listy rankingowe ofert w podziale na poszczególne obszary dofinansowania. Wszystkie badane notatki zostały zaakceptowane przez Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą²⁷.

(akta kontroli str. 861, CD 3 pliki: 42, 47, 49, 51)

3. W regulaminach konkursów wskazano, iż podejmując decyzję w zakresie udzielania dotacji lub odmowy udzielenia dotacji, osoba upoważniona przez Szefa KPRM bierze pod uwagę rekomendację komisji konkursowej, ale rekomendacje te nie są dla niej wiążące, a decyzja o przyznaniu dofinansowania nie jest decyzją administracyjną i nie przysługuje od niej odwołanie.

W przypadku wszystkich objętych badaniem pięciu ofert, decyzje o przyznaniu dofinansowania na realizację zadania publicznego zostały podjęte w oparciu o rekomendację komisji konkursowych.

(akta kontroli str. 900, 915, 930, 943, 961)

Podobszar B – udzielanie dotacji w trybie pozakonkursowym

1. W latach 2021-2023, na podstawie art. 11b ust. 1 udpp, tj. w trybie pozakonkursowym zawarto ogółem 537 umów na łączną kwotę 676 586,7 tys. zł dotacji z tego:

- w 2021 r. - 60 umów na kwotę 91 993,4 tys. zł,
- w 2022 r. - 266 umów na kwotę 291 140,5 tys. zł,
- w 2023 r. - 211 umów na kwotę 293 452,8 tys. zł.

W ramach ww. umów 106 umów dotacji zawarto z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi oraz niektórymi związanymi z nimi podmiotami, co w poszczególnych latach stanowiło 28,3% w 2021 r., 16,2% w 2022 r. i 21,8% w 2023 r. zawartych umów ogółem. W zakresie powodów rezygnacji z konkursowego trybu udzielania dotacji Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że *adresatem pytania powinny być osoby, które w latach 2021-2023 podejmowały decyzje w tych sprawach*.

(akta kontroli str. 417-422, CD 4 plik: 31)

²⁶ Oferta nr 65 na realizację zadania publicznego pn. Parafie polskie w USA – inwentaryzacja cyfrowa i upowszechnianie wiedzy na temat polskiego dziedzictwa kulturowego w Stanach Zjednoczonych.

²⁷ Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, ustanowiony do zadań publicznych w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą przez Radę Ministrów rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą (Dz.U. poz. 2440). W okresie od 19 grudnia 2019 r. do 12 grudnia 2023 r. funkcję tę sprawował Pan Jan Dziedziczak. Na czas zajmowania stanowiska Pełnomocnik został upoważniony 30 października 2020 r. przez Ministra – Członka Rady Ministrów do wszelkich czynności dotyczących zlecania organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 udpp, realizacji zadań publicznych dotyczących pomocy Polonii i Polakom za granicą w trybie otwartego konkursu na podstawie art. 11 udpp.

2. Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora BPRM inicjatorem zlecenia zadań publicznych i udzielania dotacji kościołom i innym związkom wyznaniowym oraz niektórym związanym z nimi podmiotom w trybie pozakonkursowym były podmioty²⁸ wnioskujące o zlecenie do realizacji zadania publicznego.

(akta kontroli str. 1097-1128, CD 4 plik: 42)

Do kontroli nie przedłożono żadnych dokumentów dotyczących informowania potencjalnych wnioskodawców o możliwości ubiegania się o dotacje na dofinansowanie zadań publicznych w trybie pozakonkursowym.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że w latach 2021-2023 koordynacją zlecenia zadań publicznych zajmowały się różne komórki organizacyjne, funkcjonujące w różnym składzie osobowym. Obecnie zadania związane z koordynacją zlecenia realizacji zadań publicznych realizuje Wydział Rezerwy Ogólnej Biura Prezesa Rady Ministrów (dalej WRO), który powstał w marcu 2022 r. W zasobach WRO nie ma dokumentacji świadczącej o informowaniu potencjalnych wnioskodawców o możliwości ubiegania się o dotacje na dofinansowanie zadań w trybie pozakonkursowym, poza ogólnymi pismami kierowanymi w odpowiedzi na prośby o dofinansowanie jakiejś inicjatywy przez organizację pożytku publicznego, w formie innej niż oferta realizacji zadania publicznego.

(akta kontroli str. 1097-1128, CD 4 plik: 42)

3. W okresie objętym kontrolą, w KPRM obowiązywały wewnętrzne uregulowania dotyczące udzielania dotacji w trybie pozakonkursowym²⁹, w których opisany został m.in. sposób rozpatrywania ofert realizacji zadania publicznego składanych na podstawie art. 11b udpp.

W procedurze obowiązującej do 28 kwietnia 2022 r. zostało wskazane, że Zespół do spraw rozpatrywania ofert realizacji zadania publicznego (dalej: Zespół), po dokonaniu oceny ofert, miał sporządzić notatkę w sprawie rekomendacji dla Szefa KPRM odnośnie zlecenia lub odmowy realizacji zadania publicznego (uzyskanie akceptacji Szefa KPRM – podpis na notatce). W skład Zespołu wchodził m.in.: pracownicy Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego (dalej: DOB), Departamentu Prawnego (dalej: DP), Biura Budżetowo – Finansowego (dalej: BBF) i BPRM.

Instrukcja z 2022 r. nie przewidywała powołania ww. Zespołu do spraw rozpatrywania ofert. Wskazano w niej, że dwóch pracowników Wydziału³⁰ miało weryfikować ofertę pod kątem formalnym (na podstawie karty kontrolnej) i sporządzić notatkę dla PRM zawierającą najważniejsze informacje oraz

²⁸ Takie jak: Stowarzyszenie Diakonia Ruchu Światło i Życie, Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej, Diecezja Kaliska, Caritas Diecezji Rzeszowskiej, Caritas Diecezji Tarnowskiej, Stowarzyszenia Świętej Rodziny, Parafia Rzymskokatolicka Św. Stanisława Biskupa z siedzibą w Warszawie.

²⁹ 1. Procedura nr A1.9.2 Rozpatrywanie ofert realizacji zadania publicznego, o których mowa w art. 11b udpp, stanowiąca załącznik nr 2 do karty procesu nr A1.9 w wersji nr 2.0. Obowiązująca od 14 sierpnia 2018 r.

2. Zarządzenie nr 19 Dyrektora Generalnego KPRM z 30 sierpnia 2018 r. w sprawie powołania Zespołów do spraw analizy ofert realizacji zadania publicznego w trybie art. 11b udpp obowiązujące do 18 maja 2022 r. (ze zm.). Uchylone zarządzeniem Dyrektora Generalnego KPRM z 18 maja 2022 r.

3. Instrukcja w sprawie zasad przyznawania środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa w KPRM zatwierdzona przez Dyrektora Generalnego 28 kwietnia 2022 r. (dalej: Instrukcja z 2022 r.)

4. Instrukcja w sprawie zasad przyznawania środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa w KPRM, stanowiąca załącznik nr 1 do karty procesu A1.9 w wersji nr 3.0 obowiązującej od 6 lutego 2023 r. (dalej: Instrukcja z 2023 r.).

³⁰ Do spraw rezerwy ogólnej BPRM – jedna osoba zajmująca się ofertami realizacji zadań publicznych oraz jedna zajmująca się wnioskami dysponentów części budżetowej.

ewentualne uwagi i wnioski odnośnie przedmiotowej sprawy wraz z propozycją jej rozstrzygnięcia (decyzja pozytywna – przyznanie środków i negatywna – pismo odmowne do wnioskodawcy). Na podstawie tej notatki PRM miał podejmować decyzję rozstrzygającą w danej sprawie (nie zostało wskazane w jaki sposób).

Instrukcja z 2023 r. również nie przewidywała powołania ww. Zespołu. Wskazano w niej, że dwóch pracowników Wydziału miało weryfikować ofertę pod kątem formalnym, a jeden z nich miał sporządzać notatkę dla Prezesa RM zawierającą najważniejsze informacje oraz ewentualne uwagi i wnioski odnośnie przedmiotowej sprawy wraz z propozycją jej rozstrzygnięcia (decyzja pozytywna – przyznanie środków i negatywna – pismo odmowne do wnioskodawcy). Na podstawie tej notatki PRM miał podejmować decyzję rozstrzygającą w danej sprawie, natomiast decyzja miała być potwierdzana złożeniem podpisu przez Szefa KPRM bądź osobę upoważnioną.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył m.in., że *KPRM nie dysponuje wiedzą ani np. notatkami wyjaśniającymi dlaczego poprzednie Kierownictwo KPRM podjęło decyzję o rezygnacji z opiniowania ofert realizacji zadań publicznych przez Zespół. Wydaje się, że istotnym powodem mogły być negatywne rekomendacje i oceny formułowane przez Zespół, w odniesieniu do części ofert, które utrudniały przyznanie dotacji podmiotom, które z powodów innych niż merytoryczne miały otrzymać takie dofinansowanie.*

(akta kontroli str. 80-284, 477-487, CD 1 pliki: 422-477, CD 8 plik: 18)

Do szczegółowego badania wybrano 18 umów dotacji³¹ udzielonych w trybie pozakonkursowym na łączną kwotę 39 789,5 tys. zł, tj. 21,3% kwoty dotacji udzielonych w tym trybie.

³¹ 1. Umowa nr 1520/DNK/2021 z 17.11.2021 r. na realizację zadania publicznego pt. *Warmińsko-Mazurskie Centrum Szermierki i Kultury Fizycznej - ETAP I* na kwotę 1 891,4 tys. zł ze Stowarzyszeniem Świętej Rodziny; 2. Umowa nr 1012/DNK/21 z 04.08.2021 r. na realizację zadania publicznego pt. *Budowa hali sportowej w Miejscu Piastowym* na kwotę 2 000,0 tys. zł ze Zgromadzeniem Świętego Michała Archanioła; 3. Umowa nr 1410/DNK/21 z 26.10.2021 r. na realizację zadania publicznego pt. *Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem socjalno-technicznym przy Katolickim Liceum Ogólnokształcącym i Katolickiej Szkole Podstawowej w Chełmnie* na kwotę 700,0 tys. zł z Prowincją Zwiastowania Pańskiego Stowarzyszenia Apostołów Katolickiego; 4. Umowa nr 1735/DNK/2021 z 18.12.2021 r. na realizację zadania publicznego pt. *Działanie charytatywne – XV Chojnka pod Oknem Papieskim. Organizowanie wydarzeń dla dzieci, oraz przekazanie paczek świątecznych dla ubogich dzieci – szczególnie domów dziecka* na kwotę 200,0 tys. zł z Caritas Archidiecezji Krakowskiej; 5. Umowa nr 1248/DNK/21 z 03.09.2021 r. na realizację zadania publicznego pt. *Adaptacja do życia w Polsce obywateli Afganistanu ewakuowanych do Polski po przejęciu władzy przez Talibów* na kwotę 487,7 tys. zł z Caritas Polska; 6. Umowa nr 320/DOB/2021 z 08.03.2021 r. na realizację zadania publicznego pt. *Przełamujemy bariery - windą do nieba* na kwotę 147,3 tys. zł z Parafią Rzymsko - Katolicką p.w. Najświętszego Serca Jezusowego we Włocławku; 7. Umowa nr 1652/BPRM/22 z 09.11.2022 r. na realizację zadania publicznego pt. *Centrum Opiekuńcze – Mieszkalne dla Osób z grup wrażliwych społecznie pochodzących ze środowisk dysfunkcyjnych oraz znajdujących się w sytuacjach kryzysowych – etap I: remont zabytkowego budynku* na kwotę 6 900,4 tys. zł z Caritas Diecezji Warszawsko – Praskiej; 8. Umowa nr 1260/BPRM/22 z 26.07.2022 r. na realizację zadania publicznego pt. *Działalność na rzecz dzieci i młodzieży poprzez modernizację kotłowni Katolickiej Szkoły Podstawowej im. Ks. Piotra Skargi w Warszawie na Woli z uwzględnieniem nowoczesnej technologii oraz odnawialnych źródeł* na kwotę 2 986,4 tys. zł z Parafią Rzymskokatolicką Św. Stanisława Biskupa z siedzibą w Warszawie; 9. Umowa nr 1500/BPRM/22 z 14.09.2022 r. na realizację zadania publicznego pt. *Budowa stadionu sportowego (etap 1) oraz modernizacja pomieszczeń poseminaryjnych dla Technikum im. św. Józefa w Kaliszu* na kwotę 2 449,1 tys. zł z Diecezją Kaliską; 10. Umowa nr 1267/BPRM/22 z 25.08.2022 r. na realizację zadania publicznego pt. *Termomodernizacja i zmniejszenie zużycia energii w Ośrodku Wypoczynkowo – Rehabilitacyjnym Caritas w Myczkowcach – Budowa budynku oranżerii* na kwotę 1 000,0 tys. zł z Caritas Diecezji Rzeszowskiej; 11. Umowa nr 566/BPRM/22 z 06.05.2022 r. na realizację zadania publicznego pt. *Klubiki i świetlice*

Kontrola wykazała, że pracownicy sporządzali notatki z analizy ofert, zgodnie z obowiązującymi procedurami:

- w 10³² przypadkach na notatkach znajdował się podpis – pozytywna decyzja rozstrzygająca byłego Szefa KPRM Michała Dworczyka,
- w sześciu³³ przypadkach na notatce zgoda (podpis) udzielona przez Pana Andrzeja Klarkowskiego – byłego Podsekretarza Stanu w KPRM, Zastępcę Szefa KPRM,
- w jednym³⁴ przypadku zgoda na udzielenie dotacji wydana została przez Pana Jana Dziedziczaka, byłego Sekretarza Stanu w KPRM oraz Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za granicą,
- w jednym³⁵ przypadku na notatce widnieje negatywna rekomendacja byłego Szefa KPRM Michała Dworczyka odnośnie dofinansowania zadania publicznego. Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył m.in., że *w kolejnym etapie Prezes Rady Ministrów podpisał w dniu 14 lipca 2021 r. zarządzenie nr 109 dotyczące przedmiotowej dotacji*³⁶.

(akta kontroli str. 285-287, 577-731; CD 1; CD 2; CD 4; CD 8)

4. Zgodnie z art. 11b ust. 1 udpp Prezes Rady Ministrów może zlecać organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 udpp realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, w szczególności ze względu na ważny interes społeczny lub ważny interes publiczny.

Szczegółowe badanie 18 umów dotacji wykazało, że pracownicy dokonujący analizy ofert wskazywali, w przygotowywanych notatkach, na wystąpienie przesłanek do dofinansowania zadania publicznego w trybie pozakonkursowym lub ich brak. Kontrola NIK ustaliła, że w przypadku 15 z 18 objętych badaniem

językowo-integracyjne dla dzieci i młodzieży z Polski i Ukrainy na kwotę 178,9 tys. zł z ELEOS Prawosławnym Metropolitalnym Ośrodkiem Miłosierdzia; 12. Umowa nr 1369/DWPP/22 z 02.09.2022 r. na realizację zadania publicznego pt. RUCH RZEŻBI UMYŚL, SERCE I CIAŁO - organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży polonijnej z Ukrainy na kwotę 95,0 tys. zł ze Stowarzyszeniem „Parafiada” im. św. Józefa Kalasancjusza; 13. Umowa nr 881/BPRM/23 z 06.06.2023 r. na realizację zadania publicznego pt. Etap III budowy: Centrum Krucjaty Wyzwolenia Człowieka na kwotę 8 995,3 tys. zł ze Stowarzyszeniem Diakonia Ruchu Światło i Życie; 14. Umowa nr 1002/BPRM/23 z 18.07.2023 r. na realizację zadania publicznego pt. Polska Lizbona ŚDM na kwotę 3 000,0 tys. zł z Caritas Diecezji Warszawsko – Praskiej; 15. Umowa nr 1088/BPRM/23 z 04.09.2023 r. na realizację zadania publicznego pt. Stabilizacja osuwiska z odbudową czterech murów oporowych zlokalizowanych na działce nr 522/6 położonej w obrębie ewidencyjnym nr 1 miasta Grybowa - etap III i etap IV na kwotę 2 993,1 tys. zł z Caritas Diecezji Tarnowskiej; 16. Umowa nr 1187/BPRM/23 z 05.10.2023 r. na realizację zadania publicznego pt. Modernizacja Ośrodka Wypoczynkowo – Rehabilitacyjnego Caritas w Myczkowcach na kwotę 2 820,6 tys. zł z Caritas Diecezji Rzeszowskiej; 17. Umowa nr 996/BPRM/23 z 21.07.2023 r. na realizację zadania publicznego pt. Budowa stadionu sportowego (etap II) przy Technikum im. św. Józefa w Kaliszu na kwotę 2 719,2 tys. zł z Diecezją Kaliską; 18. Umowa nr 330/BPRM/23 z 12.04.2023 r. na realizację zadania publicznego pt. Niepełnosprawni w drogę – zakup mikrobusu na kwotę 225,0 tys. zł z Katolickim Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Specjalnej Troski i Ich Rodzin im. Św. Maksymiliana Kolbego.

³² Umowy nr: 1248/DNK/21, 1410/DNK/21, 1735/DNK/2021, 1520/DNK/2021, 320/DOB/2021, 566/BPRM/22, 1260/BPRM/22, 1267/BPRM/22, 1500/BPRM/22, 1652/BPRM/22.

³³ Umowy nr: 330/BPRM/23, 881/BPRM/23, 996/BPRM/23 1002/BPRM/23, 1088/BPRM/23 i 1187/BPRM/23.

³⁴ Umowa nr 1369/DWPP/22.

³⁵ Umowa nr 1012/DNK/21.

³⁶ Przypis zespołu kontrolnego: zarządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie przyznania Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych, z przeznaczeniem dla Zgromadzenia Świętego Michała Archaniola na dofinansowanie realizacji zadania publicznego pn. *Budowa hali sportowej w Miejscu Piastowym*.

dotacji, zostały one udzielone na podstawie art. 11b ust. 1 udpp, pomimo braku przesłanek do jego zastosowania, co szerzej opisano w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa Rady Ministrów. W ośmiu³⁷ przypadkach notatki służbowe z analizy ofert realizacji zadań publicznych, sporządzone przez pracowników BPRM lub Zespół, nie zawierały jednoznacznego rozstrzygnięcia³⁸, co do możliwości zastosowania art. 11b ust. 1 udpp, natomiast w siedmiu³⁹ przypadkach, w notatkach służbowych wskazano na brak możliwości zastosowania trybu określonego w ww. przepisie. W pozostałych trzech przypadkach z dokumentacji wynikało, że oferty spełniały przesłanki wynikające z art. 11b ust. 1 udpp.

Źródłem finansowania objętych szczegółowym badaniem dotacji (poza umową dotacji nr 1369/DWPP/22) były środki przeniesione z części budżetowej 81 – Rezerwa ogólna do części 16. Realizacja 15 zadań publicznych nie wynikała z nagłych, niemożliwych do przewidzenia sytuacji, wymagających podjęcia natychmiastowych działań, co szerzej opisano w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa Rady Ministrów.

(akta kontroli str. 1196-1224; CD 1; CD 4)

5. Badanie 18 ofert realizacji zadań publicznych (na podstawie których zostały zawarte umowy dotacji objęte szczegółowym badaniem) wykazało, że zawierały one elementy wymienione w art. 14 ust. 1 udpp, tj. m.in. zakres rzeczowy zadania publicznego proponowanego do realizacji, termin i miejsce realizacji zadania publicznego, kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego, informację o wcześniejszej działalności, informację o posiadanych zasobach oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł.

Kontrola wykazała, że przy rozpatrywaniu w KPRM ośmiu ofert realizacji zadania publicznego nie uwzględniono wszystkich elementów oceny wymaganych art. 15 ust. 1 udpp, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 423-473, 477-487, 577-689, , 702-707, 720-727, 738-758, 1097-1164, 1172-1177, 1185-1226; CD 1; CD 2; CD 4; CD 8)

Podobszar C – Zawieranie umów z osobami prawnymi kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórymi związanymi z nimi podmiotami

1. Kontrolą objęto 23 umowy dotacji na realizację zadań publicznych zawartych z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi oraz niektórymi związanymi z nimi podmiotami na łączną kwotę 41 164,0 tys. zł, z tego:

- pięć umów zawartych w wyniku rozstrzygnięcia konkursów na łączną kwotę 1 374,5 tys. zł,
- 18 umów na zawartych w trybie pozakonkursowym na łączną kwotę 39 789,5 tys. zł.

(akta kontroli CD 1; CD 2; CD 3; CD 4; CD 8)

³⁷ Umowy nr: 1410/DNK/21, 1735/DNK/2021, 320/DOB/2021, 1652/BPRM/22, 881/BPRM/23, 1088/BPRM/23, 996/BPRM/23, 330/BPRM/23.

³⁸ Zespół lub pracownicy nie osiągnęli jednomyślności, czy oferta spełniała przesłanki określone w art. 11b ust. 1 udpp.

³⁹ W ramach umów dotacji o nr: 1260/BPRM/22, 1500/BPRM/22, 1002/BPRM/23, 1267/BPRM/22, 1187/BPRM/23, 1012/DNK/21, 1520/DNK/2021.

1.1. Badanie pięciu umów⁴⁰ na realizację zadań publicznych zawartych w wyniku rozstrzygnięcia konkursów wykazało, że:

- umowy zostały zawarte z podmiotami wyłoniętymi przez komisje konkursowe w ramach przeprowadzonych postępowań konkursowych,
- wszystkie umowy zostały zawarte w formie pisemnej, na czas realizacji zadania, nie dłuższy niż 5 lat, oraz zawierały elementy wskazane we wzorze określonym w rozporządzeniu w sprawie wzorów i sprawozdań,
- w żadnym przypadku nie występowały, wskazane w regulaminach konkursów, przesłanki wykluczające możliwość zawarcia umów (podmiotowe, przedmiotowe, regionalne),
- wszystkie umowy zawierały elementy wymagane art. 151 ust. 2 ufp, w tym m.in. szczegółowy opis zadania⁴¹, cel na jaki dotacja została przyznana oraz termin wykonania zadania, wysokość udzielonej dotacji i tryb płatności, termin wykorzystania dotacji (nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego), termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji, termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji (15 lub 30 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania, w zależności od realizacji zadania w kraju lub zagranicą) tryb kontroli wykonywania zadania oraz załączniki wskazane w regulaminach konkursów,
- po podpisaniu umów nie wprowadzano do nich zmian (nie podpisywano aneksów),
- jedna umowa została zawarta w terminie do 30 dni od ogłoszenia wyników konkursu, natomiast w pozostałych czterech przypadkach umowy zostały zawarte w terminach od 55 do 138 dni od ogłoszenia wyników konkursu⁴²; badanie nie wykazało przypadków zawierania umów ze zbędną zwłoką; powyższe terminy zawarcia umów nie miały negatywnego wpływu na terminowość realizacji zadań publicznych.

(akta kontroli str. 899-974, 999,1001,1004, 1007)

1.2. Kontrola 18 umów zawartych w trybie pozakonkursowym wykazała, że:

- umowy zostały zawarte w formie pisemnej, na czas realizacji zadania, nie dłuższy niż do 31 grudnia roku, w którym udzielono dotacji,
- umowy zawierały elementy wskazane w art. 151 ust. 2 ufp oraz były zgodne ze wzorem określonym w rozporządzeniu w sprawie wzorów umów i sprawozdań,
- w przypadku 12 umów dotacji na realizację zadań inwestycyjnych stwierdzono, że brak było w nich postanowień zabezpieczających zasady prawidłowego wydatkowania środków publicznych, tj. wyboru wykonawcy w sposób zgodny z zasadami uczciwej konkurencji oraz wykonania zadania efektywnie i oszczędnie, w sytuacji gdy brak było przesłanek do stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych⁴³. Szerszy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,

⁴⁰ Umowy o numerach: 909/DWPP/21, 661/DWPP/22, 1224/DWPP/22, 925/DWPP/23, 714/DWPP/23.

⁴¹ Szczegółowy opis zadania przedstawiano w ofercie, stanowiącej integralną część umowy.

⁴² Umowa 909/DWPP/21 – 124 dni, 661/DWPP/22 – 55 dni, 714/DWPP/23 – 83 dni, 925/DWPP/23 – 138 dni.

⁴³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, dalej: ustawa Prawo zamówień publicznych lub ustawa PZP.

- cztery umowy dotacji zostały zawarte nierzetelnie: jedną⁴⁴ z nich zawarto na podstawie oferty zawierającej nieprawidłowo skalkulowane koszty realizacji zadania, w przypadku drugiej⁴⁵ oferta będąca załącznikiem do umowy zawierała inny okres realizacji zadania niż umowa, trzecią⁴⁶ umowę zawarto na podstawie niezaktualizowanej oferty realizacji zadania, a czwartą⁴⁷ umowę zawarto po faktycznej realizacji przedmiotu zadania. Szerszy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- po podpisaniu umów w pięciu⁴⁸ przypadkach zawarto aneksy wprowadzające zmiany m.in. w zakresie terminu realizacji zadania, przesunięć kosztów pomiędzy planowanymi działaniami, zmiany rachunku bankowego. Kontrola wykazała, że jeden aneks⁴⁹ został zawarty niezgodnie z § 14 umowy, tj. wniosek o zmianę jej warunków nie został złożony w terminie 30 dni przed końcem realizacji zadania publicznego. W jednym przypadku⁵⁰ KPRM nie posiadała podpisanego aneksu, do kontroli przedłożono aneks w wersji edytowalnej programu WORD. Szerszy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 577-584, 606-612, 626-637, 650-662, 690-701, 708-719; CD 1; CD 2; CD 4; CD 8)

2. W przypadku każdej z badanych umów, środki finansowe na realizację zadania publicznego były przekazywane na wskazany w umowie rachunek zleceniobiorcy, w ciągu 30 dni od daty zawarcia umów, tj. w terminie i na zasadach w nich określonych.

(akta kontroli str. 904, 918, 934, 947, 965)

3. W okresie objętym kontrolą wystąpiły dwa przypadki rozwiązania umowy o realizację zadania publicznego:

- umowa nr 1113/DWPP/21 (tryb konkursowy) – w związku ze złożeniem przez zleceniobiorcę pisemnego oświadczenia o wystąpieniu okoliczności uniemożliwiających realizację przedmiotowej umowy dotacji. Kwota dotacji nie została wypłacona zleceniobiorcy,
- umowa nr 1046/BPRM/23 (tryb pozakonkursowy) z uwagi na jej nienależyte wykonywanie przez Zleceniobiorcę, wynikające z niewykorzystania środków dotacji celowej przekazanych przez KPRM, całość dotacji w wysokości 1 500,0 tys. zł została zwrócona na rachunek KPRM.

(akta kontroli str. 343-349; CD 2 pliki: 205-206)

D. Rozliczanie przekazanych dotacji i kontrola projektów/zadań

1. W ramach objętej kontrolą próby dotacji wszyscy zleceniobiorcy zostali sprawozdania z realizacji zadania publicznego, przy czym trzy⁵¹ z nich zostały złożone z opóźnieniem od jednego (dwa przypadki) do dziewięciu dni (jeden przypadek) w stosunku do terminów określonych w umowach i art. 18 udpp.

⁴⁴ Umowa nr 1735/DNK/2021.

⁴⁵ Umowa nr 1248/DNK/21.

⁴⁶ Umowa nr 566/BPRM/22.

⁴⁷ Umowa nr 1369/DWPP/22.

⁴⁸ Aneksy do umów nr: 320/DOB/2021, 566/BPRM/22, 1260/BPRM/22, 881/BPRM/23 i 1088/BPRM/23.

⁴⁹ Dotyczy umowy nr 1088/BPRM/23.

⁵⁰ Umowa nr 320/DOB/2021.

⁵¹ Dotyczące realizacji umów 909/DWPP/2021, 714/DWPP/2023 i 925/DWPP/23.

Sprawozdania zawierały elementy określone w art. 18 ust. 4 udpp oraz zostały sporządzone zgodnie ze wzorem, określonym w rozporządzeniu w sprawie wzorów umów i sprawozdań.

(akta kontroli str. 975-985, CD 1)

1.1. W zakresie dotacji udzielonych w trybie konkursowym, w KPRM przyjęto zasady i tryb dokonywania akceptacji sprawozdań i rozliczenia dotacji. Zostały one określone w regulaminach konkursów, wzorach umów oraz w procedurze udzielania dotacji celowych po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

Analiza dokumentacji dotyczącej weryfikacji objętych szczegółowym badaniem pięciu sprawozdań wykazała, m.in. że:

- w ramach weryfikacji sprawozdań przeprowadzano ich analizę rzeczową i finansową, dokonywaną przez pracowników DWPP we współpracy z pracownikami Biura Budżetowo-Finansowego, zgodnie z procedurą udzielania dotacji celowych po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert,
- zatwierdzenia rozliczenia dotacji, poprzez akceptację sprawozdania końcowego, dokonywali upoważnieni: Dyrektor DWPP jego Zastępca lub naczelnik wydziału w DWPP,
- wszystkie sprawozdania zostały zaakceptowane w terminach, o których mowa w art. 152 ust. 2 ufp, tj. 30 lub 60 dni od ich przedstawienia, w zależności od miejsca realizacji zadania,
- o akceptacji sprawozdania zleceńobiorcy byli informowani odrębnym pismem, w którym wskazywano wysokość zatwierdzonej kwoty dotacji i całkowitej kwoty zadania publicznego; w przypadku zakwestionowania zasadności poniesienia niektórych wydatków, w piśmie informowano beneficjenta o konieczności dokonania zwrotu dotacji, tytule z jakiego wystąpiono o zwrot, wysokości kwoty do zwrotu i termie na jego dokonanie,
- na etapie weryfikacji sprawozdań pracownicy DWPP i BBF sporządzali dokumenty, o których mowa w procedurze udzielania dotacji celowych po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, dokumentacja ta nie pozwalała jednak na bezpośrednie i jednoznaczne ustalenie jakie elementy sprawozdania były sprawdzane i na podstawie jakich dokumentów; czy dokonano weryfikacji pod kątem zgodności wykorzystania dotacji z przeznaczeniem; wysokości wykorzystanej dotacji, a stopniem realizacji zadań, weryfikacji osiągnięcia zakładanych rezultatów; zgodności kwot przewidzianych na realizację zadania w ofercie z kwotami wykazanymi w sprawozdaniu; weryfikacji czy zadania wykonywały osoby wskazane w ofertach, a także jakie są wyniki dokonanej weryfikacji w każdym z ww. zakresów, co skutkowało niezachowaniem śladu rewizyjnego (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*),
- weryfikacja dwóch sprawozdań⁵² przeprowadzona została nierzetelnie (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 906-913, 920-929, 936-942, 949-959, 966-973, 975-985)

1.2. W zakresie dotacji udzielonych w trybie art. 11b ust. 1 udpp, zgodnie z obowiązującymi w KPRM w latach 2021-2024 procedurami (wskazanymi w pkt 4 podobszaru B wystąpienia pokontrolnego) pracownicy weryfikujący

⁵² Dotyczy umów nr: 925/DWPP/23 oraz 714/DWPP/23.

sprawozdania z wykonania zadania publicznego mieli dokonać analizy rzeczowej i rachunkowej sprawozdania.

Analiza dokumentacji dotyczącej weryfikacji objętych szczegółowym badaniem 18 sprawozdań z wykonania zadań publicznych wykazała, m.in. że:

- nierzetelnie zweryfikowano pięć sprawozdań z wykonania zadania publicznego, szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- nie zatwierdzono rozliczenia dotacji w terminie, o którym mowa w art. 152 ust. 2 ufp w przypadku 12 objętych kontrolą umów⁵³, szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- nie zweryfikowano wywiązania się z obowiązków informacyjnych przez beneficjenta w przypadku części wydatków w ramach jednej umowy⁵⁴ dotacji, szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- brak jest śladu rewizyjnego zakresu przeprowadzonej weryfikacji sprawozdań i osoby jej dokonującej w ramach sześciu dotacji⁵⁵, szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 417-422, 793-836, 1097-1171; CD 1; CD 2
pliki: 337-393; CD 4)

2. W trzech przypadkach złożenia przez beneficjentów dotacji sprawozdań po terminie, w KPRM przygotowano zawiadomienia o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Jednakże zawiadomienia dotyczące dwóch sprawozdań⁵⁶ z realizacji zadania publicznego nie zostały wysłane z uwagi na przejęcie z dniem 1 lipca 2024 r. opieki nad Polonią i Polakami za granicą przez ministra właściwego do spraw zagranicznych. Sprawy te zostały przekazane do Ministerstwa Spraw Zagranicznych jako wszczęte i niezakończone.

W przypadku zawiadomienia dotyczącego sprawozdania z realizacji zadania publicznego na podstawie umowy 909/DWP/21 rzecznik dyscypliny finansów publicznych odmówił wszczęcia postępowania wyjaśniającego ze względu na znikomy stopień szkodliwości naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

(akta kontroli str. 1000-1001, 1009; CD 4 pliki: 68, 69, 72)

3. W okresie objętym kontrolą wystąpiło 60 przypadków skutkujących koniecznością zwrotu części dotacji przez zleceniobiorców na łączną kwotę 6 995,3 tys. zł.

(akta kontroli CD 4 pliki: 219, 260-262)

3.1. W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r., w ramach umów zawartych w trybie konkursowym w 10 przypadkach wystąpiła konieczność dokonania zwrotów części dotacji (nie wystąpiły przypadki zwrotu dotacji w całości).

⁵³ Umowy nr: 1735/DNK/2021, 1652/BPRM/22, 1260/BPRM/22, 1500/BPRM/22, 996/BPRM/23, 881/BPRM/23, 1002/BPRM/23, 1088/BPRM/22, 330/BPRM/23, 1267/BPRM/22, 1187/BPRM/23 i 566/BPRM/22.

⁵⁴ Umowa nr 1500/BPRM/22.

⁵⁵ Umowy nr: 1410/DNK/21, 1735/DNK/2021, 320/DOB/2021, 1369/DWPP/22, 1520/DNK/2021 i 1248/DNK/21.

⁵⁶ Umowy nr: 714/DWPP/23 oraz 925/DWPP/23.

Przyczynami ww. zwrotów były: pobranie dotacji w nadmiernej wysokości (pięć przypadków) lub niewykorzystanie pełnej kwoty dotacji (siedem przypadków⁵⁷). We wszystkich przypadkach zleceniobiorcy dokonali zwrotu środków na łączną kwotę 35,2 tys. zł oraz 0,3 tys. zł z tytułu odsetek, w tym:

- w przypadku dotacji udzielonych w roku 2021 dokonano dwóch zwrotów na łączną kwotę 10,0 tys. zł,
- w przypadku dotacji udzielonych w roku 2022 dokonano czterech zwrotów na łączną kwotę 13,8 tys. zł,
- w przypadku dotacji udzielonych w roku 2023 dokonano czterech zwrotów na łączną kwotę 11,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 1036-1038)

Badanie dokumentacji dotyczącej umowy 925/DWPP/23 będącej jedną z pięciu umów objętych szczegółowym badaniem, w której nastąpił zwrot środków wykazało, że:

- podstawą do zwrotu było uznanie przez zleceniodawcę, na etapie weryfikacji sprawozdania, kwoty 637,52 zł za pobraną w nadmiernej wysokości, a tym samym podlegającą zwrotowi;
- uznanie tej kwoty za podlegającą zwrotowi, jak i określenie jej wysokości było prawidłowe, a kwota ta stanowiła koszt niekwalifikowany w związku z przekroczeniem procentowego udziału kosztów administracyjnych w stosunku do całkowitego kosztu zadania publicznego z poziomu 6,96% do 7,16%;
- zleceniodawca wezwał zleceniobiorcę do zwrotu środków niezwłocznie po weryfikacji sprawozdania, wskazując termin na dokonanie zwrotu;
- zleceniobiorca zwrócił całą kwotę dotacji pobraną w nadmiernej wysokości wraz z odsetkami (650,52 zł).

(akta kontroli str. 982)

3.2. W zakresie dotacji udzielonych w trybie pozakonkursowym wystąpiło 50 przypadków skutkujących koniecznością zwrotu części dotacji przez zleceniobiorców na łączną kwotę 6 960,1 tys. zł (w tym jeden skutkujący zwrotem dotacji w całości)⁵⁸, z tego:

- zwroty dotyczące dotacji udzielonych w 2021 r. wyniosły 1 211,0 tys. zł;
- zwroty dotyczące dotacji udzielonych w 2022 r. wyniosły 1 672,2 tys. zł;
- zwroty dotyczące dotacji udzielonych w 2023 r. wyniosły 4 076,9 tys. zł.

Przyczynami zwrotów było niewykorzystanie części środków z dotacji (5 670,5 tys. zł) oraz pobranie dotacji w nadmiernej wysokości lub jej wykorzystanie niezgodnie z przeznaczeniem (1 289,6 tys. zł). Odsetki od dokonanych zwrotów wyniosły 35,9 tys. zł. W przypadku czterech umów dotacji⁵⁹ stwierdzono przewlekłość

⁵⁷ W przypadku dwóch umów nr: 595/DWPP/23 i 715/DWPP/23 zwrot środków następował jednocześnie z dwóch tytułów, tj. część z tytułu niewykorzystanej dotacji, część z tytułu pobrania dotacji w nadmiernej wysokości.

⁵⁸ Z uwagi na fakt, że KPRM do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie przekazała prawidłowych i kompletnych danych, ustaleń w zakresie zwrotów dokonano m.in. na podstawie przekazanych dokumentów źródłowych, ewidencji księgowej oraz wyjaśnień.

⁵⁹ Nr 893/BPRM/23, 1053/BPRM/23, 1158/BPRM/23, 1273/BPRM/23.

w ustalaniu i dochodzeniu należności (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 1146-1164; CD2 pliki: 29-336; CD 4 pliki: 29, 219, 260-262)

4. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki braku akceptacji sprawozdań z wykonania zadania publicznego przedłożonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe oraz niektóre związane z nimi podmioty, wyłonione w trybie konkursowym. Natomiast, w zakresie dotacji udzielonych w trybie pozakonkursowym, na dzień 18 grudnia 2024 r. nie zostały zaakceptowane cztery sprawozdania⁶⁰ dotyczące dotacji udzielonych w 2023 r.

(akta kontroli str. 1146-1164; CD 4 pliki: 219, 228-250, 260-354)

5. We wszystkich umowach na realizację zadania publicznego ze zleceniobiorcami wybranymi w trybie konkursowym zleceniobiorca zobowiązał się do zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem tych samych wydatków równocześnie ze środków dotacji i z innych źródeł. Każdy ze zleceniobiorców wraz z ofertą składaną w trybie konkursowym złożył oświadczenie, że na sfinansowanie kosztów przedstawionych w ofercie nie otrzymał dofinansowania z innych źródeł, nie występował i nie planuje występować o środki z innych źródeł, a także zobowiązywał się do poinformowania KPRM o uzyskaniu dofinansowania z innych źródeł.

Natomiast składając sprawozdanie końcowe – byli zobowiązani do wykazania ewentualnej kwoty środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym publicznych wraz z oświadczeniem, że wszystkie informacje podane w sprawozdaniu są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym. Analiza dokumentacji dotyczącej weryfikacji objętych szczegółowym badaniem pięciu sprawozdań z wykonania zadań publicznych wykazała, że zgodnie ze sprawozdaniami nie nastąpiło finansowanie tych samych wydatków równocześnie ze środków dotacji i z innych źródeł oraz, że w każdym przypadku zleceniobiorcy złożyli ww. oświadczenia o zgodności sprawozdań ze stanem faktycznym i prawnym.

(akta kontroli str. 910, 926, 939, 971)

W przypadku 17 z 18 objętych kontrolą dotacji w trybie pozakonkursowym w umowach nie zostały zawarte przez KPRM postanowienia dotyczące zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem przez zleceniobiorcę tych samych wydatków jednocześnie ze środków dotacji i z innych źródeł, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 577-584, 606-612, 626-637, 650-662, 690-701, 708-719, 1129-1145; CD 1)

6. W okresie 2021-2023 w KPRM obowiązywała karta procesu A.2.2⁶¹, Prowadzenie kontroli w zakresie kompetencji PRM, Szefa KPRM i Szefa Służby Cywilnej. W karcie tej uregulowano, m.in. przebiegu procesu planowania kontroli i dokumentowania wyników kontroli.

⁶⁰ Sprawozdania dotyczyły umów dotacji o nr: 893/BPRM/23, 957/BPRM/23, 1128/BPRM/23 i 1158/BPRM/23.

⁶¹ Wersja 2.0 obowiązująca od 29.06.2020 r., wersja 3.0 obowiązująca od 21.04.2021 r. oraz wersja 4.0 obowiązująca od 1.03.2024 r.

W zakresie umów zawartych w latach 2021-2023, z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi oraz niektórymi związanymi z nimi podmiotami KPRM przeprowadziła sześć kontroli⁶², co stanowiło 5,7% zawartych z tymi podmiotami umów. W wyniku ww. kontroli stwierdzono, m.in. że:

- nie stosowano do obsługi dotacji wyodrębnionego rachunku bankowego przeznaczonego do konkretnego zadania publicznego oraz prawidłowych opisów dokumentów księgowych, zgodnie z ustawą o rachunkowości,
- dokonano przesunięć w zakresie rzeczowym i finansowym pomiędzy działaniami zadania publicznego bez zawarcia aneksu oraz wydatkowano część dotacji niezgodnie z przeznaczeniem na łączną kwotę 23,4 tys. zł. Beneficjent po otrzymaniu Informacji o wynikach kontroli nie zwrócił ww. środków, KPRM wystawiła wezwania do zwrotu dotacji,
- wydatkowano wkład własny przed terminem realizacji zadania publicznego, w związku z powyższym stwierdzono pobranie dotacji w nadmiernej wysokości w kwocie 5,4 tys. zł (beneficjent dokonał zwrotu ww. kwoty),
- dokonywano z rachunku przeznaczonego do obsługi dotacji płatności w ramach wkładu własnego (kwota została zwrócona na ten rachunek przez beneficjenta),
- występowały braki dotyczące obowiązku informacyjnego nt. współfinansowania zadania ze środków KPRM (beneficjent podjął działania naprawcze).

(akta kontroli str. 343-349; 1129-1164; CD 1 plik: 481; CD 2 pliki: 179-204, 394-423, CD 9 i CD 10)

7. Według objętych kontrolą sprawozdań w wyniku zrealizowania przez beneficjentów zadań publicznych uzyskano zakładane w umowach efekty⁶³.

7.1. W ramach pięciu zadań publicznych zleconych w trybie konkursowym według danych i informacji wskazanych w sprawozdaniach końcowych uzyskano zakładane w ofertach efekty bezpośrednie, a także zrealizowano zaplanowane w nich działania, tj. opracowano ekspertyzę ukazującą priorytety potrzeb związanych z rozwojem szkolnictwa polskiego za granicą oraz stworzono bazę danych stowarzyszeń, instytucji i organizacji polonijnych wspierających aktywnie edukację polską; rozbudowano portal internetowy kosciolypolskiewusa.com prezentujący skalę wkładu emigracji polskiej w rozwój Stanów Zjednoczonych; zorganizowano 14-dniowy wypoczynek letni dla uczniów polskich szkół z Litwy i Łotwy; zorganizowano pielgrzymkę do niemieckich obozów zagłady dla ponad 50 osób z 10 krajów oraz wystawy w 6 miastach Europy i Ameryki Północnej; zbudowano i prowadzono Portal Polonii – internetowy portal upowszechniający rezultaty badań naukowych podmiotów rządowych jak i pozarządowych zajmujących się tematyką Polonii i Polaków za granicą, wiedzę na temat

⁶² Jedna kontrola dotyczyła dotacji zawartych w trybie konkursowym (umowa nr 233/DWPP/22), pozostałe pięć kontroli dotyczyło dotacji udzielonych w trybie pozakonkursowym (umowy nr: 1354/DNK/21, 893/BPRM/23, 881/BPRM/23, 1165/BPRM/23 oraz 1520/DNK/2021).

⁶³ Zgodnie z założeniami kontroli badanie efektów i rezultatów przeprowadzono w KPRM na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach beneficjentów. NIK nie prowadziła kontroli na miejscu realizacji zadania u beneficjenta.

działalności Polonii i Polaków za granicą oraz treści edukacyjne związane z historią i kulturą polską⁶⁴.

(akta kontroli str. 975-985)

7.2. W ramach 18 zadań zleconych w trybie pozakonkursowym, według sprawozdań uzyskano następujące efekty:

- likwidacja barier architektonicznych w budynku użyteczności publicznej (kościół parafialny) poprzez budowę windy umożliwiającej dostęp do dwóch poziomów budynku osobom niepełnosprawnym (umowa nr 320/DOB/2021),
- wybudowanie hali sportowej przy budynku szkoły Michalickiego Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Miejscu Piastowym (umowa nr 1012/DNK/21),
- przeprowadzenie I etapu budowy Warmińsko-Mazurskiego Centrum Sermierki i Kultury Fizycznej umożliwiające dalsze prace inwestycyjne (umowa nr 1520/DNK/2021),
- stworzenie warunków dla działalności edukacyjnej dzieci i młodzieży poprzez budowę Sali gimnastycznej z zapleczem socjalno-technicznym przy Liceum i Szkole Podstawowej Księży Pallotynów w Chełmnie (umowa nr 1410/DNK/21),
- zorganizowanie wydarzenia *Choinka pod oknem papieskim 2021* oraz przygotowanie i rozdanie 5000 tysięcy prezentów dla dzieci uczestniczących w wydarzeniu (głównie z domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych, szkół) oraz rozwieszenie pozostałych do placówek opiekuńczo-wychowawczych w Małopolsce (umowa nr 1735/DNK/2021),
- zapewnienie zakwaterowania, wyżywienia oraz przystosowania do życia w Polsce dla 65 obywateli Afganistanu (umowa 1248/DNK/21),
- przeprowadzenie I etapu gruntownego remontu zabytkowego budynku do stworzenia centrum opiekuńczo-mieszkalnego dla osób wrażliwych społecznie, pochodzących ze środowisk dysfunkcyjnych oraz znajdujących się w sytuacjach kryzysowych (umowa nr 1652/BPRM/22),
- modernizacja kotłowni z uwzględnieniem nowoczesnych technologii oraz odnawialnych źródeł energii w budynku Katolickiej Szkoły Podstawowej im. Ks. Piotra Skargi w Warszawie (umowa nr 1260/BPRM/22),
- przeprowadzenie prac związanych z budową stadionu lekkoatletycznego (etap I) oraz modernizacja pomieszczeń poseminaryjnych dla Technikum im. Św. Józefa w Kaliszu (umowa nr 1500/BPRM/22),
- wykonanie konstrukcji oranżerii w Ośrodku Wypoczynkowo-Rehabilitacyjnym w Myczkowcach pod kątem montażu przeziernych paneli fotowoltaicznych i szerokie wykorzystanie do edukacji ekologicznej pod kątem flory rodzimej, jak i roślin z basenu Morza Śródziemnego (eksponatów z istniejącego Ogrodu Biblijnego) – umowa nr 1267/BPRM/22,
- organizacja zajęć edukacyjno-integracyjnych dla dzieci i młodzieży z Polski i Ukrainy w ramach prowadzonych Klubików i Świetlic (umowa nr 566/BPRM/22),

⁶⁴ Zadania realizowane odpowiednio na podstawie umów nr: 909/DWPP/21, 661/DWPP/22, 1224/DWPP/22, 925/DWPP/2023, 714/DWPP/23.

- zorganizowanie wypoczynku letniego dla 45 dzieci i młodzieży polonijnej z Ukrainy w Warszawie i Zakopanem, obejmującego zajęcia sportowe, edukacyjne i integracyjne (umowa nr 1369/DWPP/22),
- przeprowadzenie III etapu prac budowlanych tj. niepełny „stan pod klucz” budynku o charakterze konferencyjno-szkoleniowym, posiadającym pokoje i miejsca noclegowe dla 120 osób (umowa nr 881/BPRM/23),
- przygotowanie sceny oraz strefy namiotowej, gdzie organizowano koncerty i wydarzenia kulturalne oraz prezentowano wystawy poświęcone kulturze, tradycji i historii Polski podczas Światowych Dni Młodzieży w Lizbonie (umowa nr 1002/BPRM/23),
- stabilizacja osuwiska na długości 25m oraz odbudowa 4 zniszczonym murów oporowych, umożliwiające dostęp do budynku Caritas Diecezji Tarnowskiej, w którym świadczona jest opieka medyczna dla max. 80 obłożnie chorych osób (umowa nr 1088/BPRM/23),
- remont dwóch pawilonów mieszkalno-noclegowych na 131 osób w Ośrodku Caritas w Myczkowcach (umowa nr 1187/BPRM/23),
- przeprowadzenie prac związanych z budową stadionu lekkoatletycznego (etap II) dla Technikum im. Św. Józefa w Kaliszu (umowa nr 996/BPRM/23),
- zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych (umowa nr 330/BPRM/23).

Efekty realizacji 11 z 18 objętych kontrolą umów, to zdarzenia przyszłe, zakładane do osiągnięcia, odnoszące się do zadań inwestycyjnych (np. poszczególne etapy, często początkowe realizacji inwestycji), a w umowach ich dotyczących brak jest postanowień i określenia jakie zadania publiczne będą ewentualnie realizowane w dofinansowywanych, nowopowstałych obiektach, kiedy (od kiedy) będą realizowane, do kogo będą kierowane, odpłatnie czy nieodpłatnie i na jaką skalę. Tym samym również nie została zapewniona trwałość realizacji finansowanych zadań/projektów.

(akta kontroli str. 293-342, 1129-1145; CD 1; CD 4 plik: 1-259)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

I. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku badania umów dotacji udzielonych w trybie konkursowym.

I.1. Nierzetelna analiza jednej z pięciu objętych badaniem ofert⁶⁵ przez komisję konkursową powołaną w celu ich opiniowania.

Oferta nie zawierała informacji, że działania w ramach zadania będą realizowane zarówno w języku polskim, jak i w języku kraju zamieszkania beneficjentów, podczas gdy warunek taki został określony w regulaminie konkursu⁶⁶. Pomimo tego, oferta została oceniona pozytywnie, zadanie otrzymało dofinansowanie⁶⁷,

⁶⁵ Oferta złożona w konkursie pn. Polonia i Polacy za granicą 2022 r. nr 65 na realizację zadania publicznego *Parafie polskie w USA – inwentaryzacja cyfrowa i upowszechnianie wiedzy na temat polskiego dziedzictwa kulturowego w Stanach Zjednoczonych* przez Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (dalej: TN KUL).

⁶⁶ W części: I. Zakres zadań publicznych możliwych do realizacji w ramach konkursu, Obszar 2: Budowa dobrego wizerunku Polski przez organizacje Polonijne.

⁶⁷ Umowa nr 661/DWPP/22.

a komisja konkursowa nie zwróciła się do oferenta z informacją o konieczności jej uzupełnienia.

(akta kontroli str. 1043-1095)

Zastępca Dyrektora w BPRM oświadczył m.in., że oferta była rekomendowana do dofinansowania przez komisję konkursową na podstawie oceny oferty dokonanej na kilku etapach. Była ona opiniowana przez ekspertów, instytucje właściwe ze względu na zakres działalności oraz przez komisję konkursową, zgodnie z kryteriami wskazanymi w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

(akta kontroli str. 1003, 1013)

Były przewodniczący komisji konkursowej do dnia zakończenia kontroli nie udzielił odpowiedzi w przedmiotowej sprawie.

(akta kontroli str. 1033-1037)

Brak wskazania w ofercie, a w konsekwencji i w umowie na realizację zadania publicznego wymogu, iż działania w ramach zadania będą realizowane zarówno w języku polskim, jak i w języku kraju zamieszkania beneficjentów, nie pozwolił na dokonanie oceny spełnienia tego warunku na etapie weryfikacji sprawozdania przez pracowników DWPP w KPRM. W efekcie, zaledwie niewielka część informacji (głównie strony tytułowe) prezentowana na portalu⁶⁸ powstałym w wyniku realizacji zadania, prezentowana była w języku angielskim, tj. w języku kraju zamieszkania adresatów zadania. Skutkiem nierzetelnej oceny oferty było dofinansowanie zadania, którego oferta nie spełniała kryteriów konkursu, na realizację którego wydatkowano ze środków dotacji 410,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 1001-1002, 1043-1095)

I.2. Nierzetelne udokumentowanie weryfikacji objętych kontrolą pięciu sprawozdań realizacji zadań publicznych, złożonych przez oferentów wyłonionych w trybie konkursowym.

Nie zachowano śladu rewizyjnego, który umożliwiłby ustalenie m.in. jakie elementy sprawozdania były sprawdzane i na podstawie jakich dokumentów. Brak jest możliwości ustalenia, czy dokonano weryfikacji pod kątem zgodności wykorzystania dotacji z przeznaczeniem; wysokości wykorzystanej dotacji, a stopniem realizacji zadań, weryfikacji osiągnięcia zakładanych rezultatów; zgodności kwot przewidzianych na realizację zadania w ofercie z kwotami wykazanymi w sprawozdaniu; weryfikacji czy zadania wykonywały osoby wskazane w ofertach, a także jakie są wyniki dokonanej weryfikacji w każdym z ww. zakresów.

Objęte badaniem dokumenty z weryfikacji pięciu sprawozdań⁶⁹ nie pozwalały na jednoznaczne ustalenie zakresu dokonywanej weryfikacji sprawozdań.

⁶⁸ www.kosiolypolskiewusa.com.

⁶⁹ Dokumentacja obejmowała: pisma sporządzane przez DWPP kierowane do BFF z prośbą o weryfikację finansową sprawozdania, zawierające ogólną informację o uprzednim zatwierdzeniu sprawozdania pod względem merytorycznym; odpowiedzi z BFF do DWPP zawierające informację o dokonaniu oceny formalno-rachunkowej sprawozdania i o braku uwag lub o akceptacji pisma zatwierdzającego sprawozdanie; sporządzane przez DWPP, adresowane do zleceniobiorcy, pisma z informacją o akceptacji sprawozdania oraz o wysokości zatwierdzonej kwoty dotacji oraz kwocie całkowitej zadania publicznego. W dokumentacji znajdowały się również, kierowane do zleceniobiorców drogą elektroniczną, zapytania (e-mail) związane z jednostkowymi wątpliwościami pojawiającymi się na etapie merytorycznej weryfikacji sprawozdań wraz z odpowiedziami udzielanymi przez zleceniobiorców.

Jednocześnie, brak było dokumentów, np. w postaci list kontrolnych lub im równoważnych, które pozwalałyby na dokonanie ustaleń w ww. kwestii.

(akta kontroli str. 975-985; CD 3 pliki: 9-11, 15-31)

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył m.in. że: weryfikacja sprawozdań dokonywana była przez pracowników DWPP, którym przydzielano je w elektronicznym systemie obiegu korespondencji eDok, a następnie EZD PUW. Weryfikacja sprawozdań pod względem merytorycznym i rachunkowym dokumentowana była stosownymi pismami kierowanymi pomiędzy DWPP a BFF, oraz do zleceniobiorców, zapisywanymi w folderach oraz w EZD. Przedstawił również zakres dokonywanej weryfikacji sprawozdań, wskazując, że w pierwszej kolejności sprawdzano, czy dołączono wszystkie załączniki, a następnie stopień realizacji działań w stosunku do wysokości wykorzystanej dotacji, dopuszczalność ewentualnych przesunięć pomiędzy pozycjami i kategoriami kosztów, zachowanie udziałów procentowych kosztów wskazanych w umowie, sposób dokumentowania osiągnięcia zaplanowanych w ofercie rezultatów, spełnienie obowiązku informacyjnego, kwalifikowalność wydatków, dokonywanie i terminowość dokonywania ewentualnych zwrotów, a w przypadku nieterminowych zwrotów, czy naliczono ewentualne należne odsetki, terminowość złożenia sprawozdań i podpisywanie sprawozdań przez osoby upoważnione.

(akta kontroli str. 1017-1018, 1022-1023)

Odnosząc się do powyższego należy zauważyć, że NIK nie kwestionuje samego faktu dokonywania przez właściwe komórki merytoryczne KPRM weryfikacji sprawozdań pod względem merytorycznym i finansowym. Nieprawidłowość stwierdzona przez NIK dotyczy natomiast dokumentowania sposobu i zakresu dokonywanej weryfikacji. Zdaniem NIK, zawarte we wskazanych pismach, ogólnikowe informacje o zatwierdzeniu sprawozdania pod względem merytorycznym lub finansowym nie mają cech śladu rewizyjnego, o którym mowa w opisie niniejszej nieprawidłowości. Roli takiej nie pełnią również zapytania kierowane na etapie weryfikacji sprawozdań do zleceniobiorców i udzielane przez nich odpowiedzi, odnoszą się one bowiem wyłącznie do wybranych elementów sprawozdań i potwierdzają co najwyżej, w sposób pośredni, przeprowadzenie weryfikacji wyłącznie w tym zakresie.

I.3. Nierzetelna weryfikacja dwóch z pięciu objętych badaniem sprawozdań końcowych z realizacji zadania publicznego, złożonych przez zleceniobiorców, i tak:

- w dwóch przypadkach⁷⁰ rozliczenie kosztu wkładu własnego odbyło się niezgodnie z § 7 umów, który stanowi, że wkład własny niefinansowy (osobowy lub rzeczowy) mógł zostać rozliczony na podstawie: umowy partnerskiej (rzeczowy i osobowy), umowy wolontariackiej (osobowy), oświadczenia osoby wykonującej usługi na rzecz Zleceniobiorcy wraz z aktualną wyceną świadczonych usług potwierdzonego przez Zleceniobiorcę (osobowy). Skutkiem tego dokonano pozytywnej weryfikacji kosztów wykazanych w sprawozdaniach (w łącznej wysokości 20 800,0 zł) na podstawie dokumentów niebędących dokumentami, o których mowa w ww. § 7 umowy o realizację zadania publicznego.

⁷⁰ Dotyczy umów nr: 714/DWPP/23 oraz 925/DWPP/23.

Załączone do sprawozdań dokumenty, tj. podpisany przez Wiceprezesa TN KUL, o treści *Towarzystwo (...) zapewniło konsultację edytorsko-wydawniczą w osobie Kierownika Redakcji, który został oddelegowany na czas trwania projektu do realizacji wyznaczonych zadań w ramach przyznanego projektu. Prace wykonano w liczbie 50 godzin miesięcznie (...) co stanowiło kwotę 16 000 zł.* oraz podpisany przez Pana M.R⁷¹ o treści *Oświadczam, iż Fundacja Caritas Super Omnia Est w ramach realizacji zadania publicznego pn. „Wickowe Camino – Niemieckie Miejsca Zagłady” umowa nr 925/DWPP/23 rozliczono wkład własny osobowy w wysokości 4 800 zł w postaci zawartych umów wolontariackich, nie miały charakteru żadnego z dokumentów wymienionych w § 7 umowy. Pierwszy z nich nie jest umową, nie zawiera również oświadczenia osoby wykonującej usługi, a tym samym nie jest wymaganym oświadczeniem. Drugi, nie jest dokumentem, na podstawie którego można było dokonać rozliczenia wkładu osobowego świadczonego przez wolontariuszy, bowiem dokumentem takim powinno być nie oświadczenie, a umowy wolontariackie.*

(akta kontroli: płyta CD 3 pliki: 24, 30)

Zastępca Dyrektora BPRM wyjaśnił m.in. że *Oświadczenie dołączone do sprawozdania końcowego stanowiło uzupełnienie do części finansowej sprawozdania, jako dodatkowe oświadczenie o wykorzystaniu wkładu własnego, nie zaś jako dokument źródłowy, o którym mowa w § 7 umowy. (...) Rozliczenie dotacji na etapie weryfikacji sprawozdania końcowego odbywa się na podstawie sprawozdania merytorycznego, sprawozdania z wykonania wydatków oraz dodatkowych informacji (jeśli takie zostały wykazane w sprawozdaniu). Nie ma obowiązku na tym etapie, weryfikacji źródłowej dokumentacji finansowej zadania, czy też weryfikacji dokumentów dotyczących poniesionego wkładu własnego. Akceptacja sprawozdania końcowego i rozliczenie dotacji polega na weryfikacji przez zleceniodawcę założonych w ofercie rezultatów i działań zleceniobiorcy. (...) W § 10 umowy dotacji dodatkowo znajduje się zapis, że weryfikacja ta odbywa się z uwzględnieniem sprawozdania z wykonania wydatków.*

(akta kontroli str. 1004, 1015, 1020, 1025)

NIK wskazuje, że wymogi dotyczące dokumentacji związanej z realizacją zadania publicznego, w tym sposób jej prowadzenia, przechowywania, wymogi formalne jakie musi spełniać, sposób dokumentowania poszczególnych kosztów określone zostały w § 7 Umowy o realizację zadania publicznego. Nie przewiduje on, wskazanego przez Zastępcę Dyrektora, *dodatkowego oświadczenia o wykorzystaniu wkładu własnego*. Przywołany przez Zastępcę Dyrektora w BPRM § 10 umowy, stanowiący iż akceptacja sprawozdania i rozliczenie dotacji odbywa się z uwzględnieniem sprawozdania z wykonania wydatków nie oznacza, że zleceniodawca nie może oczekiwać przedstawienia finansowej dokumentacji źródłowej, zgodnie z pozostałymi postanowieniami umowy, a także zgodnie z wymogami rzetelnego działania.

- w jednym przypadku⁷² nie podejmowano, przewidzianych umowami o dofinansowanie, działań w celu wyjaśnienia rozbieżności występujących pomiędzy ofertą, a sprawozdaniem i załączonymi do niego dokumentami.

⁷¹ W dokumencie nie wskazano zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji w Fundacji.

⁷² Dotyczy umowy nr 714/DWPP/23.

Wykazany w załączonym do sprawozdania⁷³ z realizacji zadania publicznego wydruku z konta 507-4 *Koszty projektu KPRM Portal*, koszt działania polegającego na budowie informatycznej portalu⁷⁴ w łącznej wysokości 47 640,0 zł nie odpowiadał kosztowi tego działania wskazanemu w ofercie jak i sprawozdaniu⁷⁵, który był oszacowany na 550,0 zł i miał obejmować zakup hostingu.

Koszt 47 640,0 zł odpowiadał natomiast wartości innemu działaniu polegającemu na administrowaniu Portalem Polonii⁷⁶, przy czym szczegółowy opis tego zadania zarówno w ofercie jak i sprawozdaniu nie wskazywał, aby jego przedmiotem była budowa informatyczna portalu⁷⁷.

Pomimo powyższych rozbieżności, nie wystąpiono do zleceniobiorcy o uzupełnienie sprawozdania o dodatkowe dokumenty, np. w postaci umów cywilno-prawnych, czy też rachunków wystawionych przez strony tych umów, które pozwalałyby na precyzyjne ustalenie zakresu rzeczowego prac, na które poniesiono wydatek w wysokości 47 640,0 zł i przyporządkowanie ich do właściwej pozycji oferty i sprawozdania, zatwierdzając merytorycznie sprawozdanie.

O dokumenty te wystąpiono podczas kontroli NIK, tj. po upływie ponad dziewięciu miesięcy od akceptacji sprawozdania.

(akta kontroli str. 1039; CD 3 plik 30)

Odpowiadając na pytanie dlaczego/na jakiej podstawie dokonano weryfikacji merytorycznej sprawozdania, w szczególności w zakresie prac wykonywanych w ramach budowy informatycznej portalu i odniesienia ich do zakresu przedmiotowego oferty (działań/rezultatów) oraz finalnej akceptacji sprawozdania, Zastępca Dyrektora BPRM przedstawił w sposób szczegółowy zakres prac wynikający z umowy cywilno-prawnej, w związku z realizacją której poniesiono łączny koszt w wysokości 47 600,0 zł, wskazując jednocześnie, że umowa została zakwalifikowana do pozycji I.2.1 kosztorysu, i że przyczyną rozbieżności było ujęcie w ewidencji skróconego tytułu dzieła.

(akta kontroli str. 1004, 1015)

Przyjmując powyższe wyjaśnienia co do zasadności poniesionych kosztów, NIK zauważyła jednocześnie, że ustalenie zakresu wykonanych prac pozwalające na ostateczne przyporządkowanie ich do właściwej pozycji oferty i sprawozdania oraz na udzielenie odpowiedzi kontrolerom nastąpiło dopiero w trakcie kontroli NIK, w wyniku uprzedniego zwrócenia się do zleceniobiorcy o przedłożenie umowy cywilno-prawnej i wystawionego na jej podstawie rachunku. Potwierdza to tym samym, że na etapie dokonywania weryfikacji sprawozdania, bez analizy powyższych dokumentów, rzetelna jego weryfikacja nie była w tym zakresie możliwa.

⁷³ Sprawozdanie z realizacji zadania publicznego pn. *Portal Polonii – internetowa platforma wiedzy o i dla Polonii* na podstawie umowy nr 714/DWPP/2023.

⁷⁴ Opisane w odpowiedniej pozycji ewidencji jako: *budowa inform. Portalu*.

⁷⁵ Działanie wskazane w cz. II. Sprawozdanie z wykonania wydatków, pkt. 1. Rozliczenie wydatków za rok 2023 pod pozycją I.1 pod nazwą Zbudowanie Portalu Polonii.

⁷⁶ Działanie wskazane w ofercie w poz. I.2.Administrowanie Portalem Polonii, a dalej I.2.1 Wynagrodzenie dla redaktora naczelnego (umowa zlecenie),

⁷⁷ Przewidywał on natomiast takie działania jak: opracowanie merytoryczne, redagowanie treści umieszczanych na portalu, zamieszczanie zdjęć, grafik, opieka naukowa nad tworzonymi treściami.

II. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku badania umów dotacji udzielonych w trybie pozakonkursowym.

II.1. Nieuwzględnienie przy rozpatrywaniu ośmiu ofert realizacji zadania publicznego wszystkich elementów oceny wymaganych art. 15 ust. 1 udpp.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 organ administracji publicznej przy rozpatrywaniu ofert ocenia m.in. możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp oraz przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania, a także uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego.

W przypadku ośmiu⁷⁸ (z 18 objętych badaniem) umów dotacji udzielonych na zadania inwestycyjne, na podstawie przedłożonej dokumentacji źródłowej ustalono, że na etapie oceny ofert (na podstawie których zawarto ww. umowy) nie dokonywano takiej oceny w odniesieniu do przedstawionych kalkulacji kosztów zadań publicznych – inwestycyjnych.

Ustalono, że ocena ofert w zakresie przedstawionej kalkulacji kosztów realizacji zadania publicznego ograniczała się jedynie do formalnej oceny, tj. czy oferta zawierała tę kalkulację i czy do oferty załączono kosztorys inwestorski. Nie dokonywano oceny zasadności kosztów, zasadności wysokości kosztów jednostkowych, ich szczegółowości oraz sposobu kalkulacji, a także nie oceniono możliwości wykonania tych zadań inwestycyjnych w terminach wskazanych w umowach.

I tak, w zakresie umowy o nr:

- 1410/DNK/21, która dotyczyła realizacji czwartego etapu prac budowlanych – wykończeniowych zadania publicznego, załączony do oferty w ramach tej umowy kosztorys inwestorski dotyczył robót budowlanych do etapu stanu surowego zamkniętego tego zadania, a zakres prac (poszczególnych działań) w ramach tego zadania został wskazany ogólnikowo, jako jeden komplet, bez zwymiarowania (np. wykonanie ścian działowych, tynków i okładzin wewnętrznych, stolarki okiennej). Jedno z działań zostało ujęte w ofercie jako „roboty pozostałe” bez wskazania, co wchodzi w ich zakres. Ponadto, z dokumentów przedłożonych do kontroli nie wynikało, jakie prace zostały już wykonane, a jakie pozostały do wykonania w ramach tego zadania.
- 1267/BPRM/22, która dotyczyła wykonania konstrukcji oranżerii, nie załączono kosztorysu inwestorskiego w zakresie wykonania tej inwestycji⁷⁹, a oferta zawierała jedynie w pkt III. 4 Plan i harmonogram działań na 2022 rok – wykonanie konstrukcji oranżerii w Ośrodku Wypoczynkowo – Rehabilitacyjnym w Myczkowcach. W punkcie V.A *Zestawienie kosztów realizacji zadania* tej oferty ujęto konstrukcję (roboty ziemne, fundamenty, posadzka na gruncie, konstrukcja i pokrycie dachu) – sztuk 1; wykończenie (stolarka drzwiowa i okienna) – sztuk 1 oraz instalację (kanalizacja

⁷⁸ Umowy o nr 1410/DNK/21, 1652/BPRM/22, 1260/BPRM/22, 1500/BPRM/22, 1088/BPRM/23, 1267/BPRM/22, 1012/DNK/21 i 1520/DNK/2021.

⁷⁹ W odpowiedzi na prośbę kontrolerów NIK o uzupełnienie dokumentacji w tym zakresie KPRM przedłożyła ofertę i kosztorys innego podmiotu tj. Fundacji Oaza Życzliwości.

posadzkowa) – sztuk 1, czyli bez zwymiarowania, podania jaki zakres robót będzie faktycznie realizowany w metrach bieżących, kwadratowych, ilości zakupionych sztuk drzwi i okien, itp.

- 1500/BPRM/22 dotyczącej pierwszego etapu budowy stadionu oraz modernizacji pomieszczeń, w ofercie nie wskazano ilu pomieszczeń będzie dotyczyła modernizacja, dodatkowo w kosztorysie inwestorskim załączonym do oferty wskazano m.in.: sprzęt do utrzymania stadionu – jedna sztuka, zestawy komputerowe – 30 kompletów, bez wskazania parametrów technicznych planowanego do zakupu sprzętu.
- 1012/DNK/21 dotyczącej budowy hali sportowej – drugi rok budowy, w ofercie przedstawiono kalkulację zadania w okresie od 2020 r. do 2023 r. Na 2021 rok, na który została zawarta ww. umowa, przewidziano inwestycję o wartości 3 028,5 tys. zł z czego ze środków dotacji KPRM zaplanowano dofinansowanie na poziomie 2 000,0 tys. zł. Natomiast załączony do oferty kosztorys inwestorski przewidywał poniesienie środków finansowych na ww. przedsięwzięcie w wysokości 7 208,4 tys. zł. W ofercie wskazano poniesienie wydatków poszczególnych robót budowlanych jako komplet (sztuk 1), z tym że część z nich nie pokrywała się z wydatkami ujętymi w kosztorysie. Nie zostało również wskazane w ofercie, które z robót zostały już wykonane w 2020 r., a które pozostaną do wykonania w latach 2022 – 2023. Dodatkowo, w ofercie zostało ujęte, że całość inwestycji wyniesie 9 085,2 tys. zł, czyli inna wartość niż wynikała z kosztorysu inwestorskiego.
- 1260/BPRM/22 dotyczącej modernizacji kotłowni z uwzględnieniem nowoczesnej technologii oraz odnawialnych źródeł, w ofercie realizacji zadania część działań zostało wykazanych jako komplet, bez zwymiarowania (np. koszty automatyki, prac budowlanych po instalacyjnych, armatury, fotowoltaiki, prac elektrycznych), również załączony kosztorys inwestorski zawierał niezwymiarowane prace. Ponadto, został zawarty aneks do umowy, w którym zmniejszono ilość i zakres działań, natomiast nie dokonano zmniejszenia kwoty udzielonej dotacji.
- 1520/DNK/2021, która dotyczyła I etapu realizacji inwestycji – budowy sali sportowej, do oferty na podstawie której zawarto ww. umowę, nie załączono kosztorysu inwestorskiego, a wyszczególnione w ofercie wszystkie działania nie zostały zwymiarowane, zostały wymienione jako komplet. Ponadto oferta nie zawierała informacji o planowanym terminie zakończenia inwestycji, a także źródeł finansowania dalszych prac.
- 1652/BPRM/22 dotyczącej gruntownego remontu zabytkowego budynku o powierzchni użytkowej 3312 m² w celu dostosowania go do stworzenia centrum opiekuńczo-mieszkalnego, okres jego realizacji, zgodnie z ofertą, zaplanowano na dwa miesiące. Weryfikacja została przeprowadzona pod kątem formalnym, nie oceniano natomiast realności wykonania całości prac w przedstawionych w ofercie terminach (niecałe dwa miesiące) i kosztów realizacji zadania (w notatce jest mowa o „raczej teoretycznych” terminach i kosztach). Nie zakwestionowano przedstawionego w ofercie kosztu jednostkowego w ramach działania „Uzupełnianie ubytków, czyszczenie elewacji zew.” wykazanego jako jedno zadanie, podczas gdy w rodzaju kosztu przypisanego do tego zadania wykazano szereg prac, takich jak: obróbka okien i parapetów, wymiana cegieł, zszywanie ścian, uzupełnienie spoin czy rusztowania.

- 1088/BPRM/23 dotyczącej III i IV etapu inwestycji obejmującej odbudowę skarpy, prace żelbetowe i odwodnieniowe oraz prace wykończeniowe, koszty ujęte w ofercie realizacji zadania publicznego, na podstawie której zawarto ww. umowę, zostały zmienione aneksem z 27 grudnia 2023 r. KPRM w aneksie zezwoliła na zmianę wysokości kosztów pomiędzy poszczególnymi działaniami o kilkaset procent w stosunku do poprzednio złożonej oferty.

Zastępca Dyrektora BPRM wyjaśnił, że (...) *do momentu uchylenia Zarządzenia nr 19 Dyrektora Generalnego Kancelarii Prezesa Rady ministrów z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie powołania Zespołów do spraw analizy ofert realizacji zadania publicznego oferty realizacji zadań oceniane były zgodnie z postanowieniami tego Zarządzenia. Analizy ofert przeprowadzały dwa stałe zespoły, Zespół I i Zespół II. Po uchyleniu ww. Zarządzenia ocena ofert odbywała się zgodnie z Kartą procesu A 1.9.1 oraz instrukcją stanowiącą załącznik do niej. Proces oceny ofert dokonywany był pod kątem formalnym, na podstawie karty kontrolnej, stanowiącej załącznik nr 3 do Instrukcji. W przypadku niestwierdzenia braków formalnych przygotowywano notatkę dla PRM, który podejmował decyzję rozstrzygającą w danej sprawie.*

Ponadto wyjaśnił, że (...) *Wymiana korespondencji trwała do czasu wypracowania oferty spełniającej podstawowe wymogi formalne.*

(akta kontroli str. 738-759, 1097-1164; 1249-1255; CD 1 pliki: 24-493; CD 2 pliki: 336-393; CD 4 pliki: 1-259; CD 8 pliki: 2, 4, 25-54)

NIK zauważa, że cechą środków przeznaczonych na udzielanie dotacji celowej z budżetu państwa jest to, że mają status środków publicznych i przy ich rozdysponowaniu obowiązują zasady dotyczące wydatkowania środków publicznych, tj. art. 44 ust. 3 ufp, który stanowi że wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Przyjęcie ofert i podpisanie umów, w których nie określono zakresu rzeczowego finansowanych zadań (zwymerowania i wskazania co zostanie zrealizowane, za ile – ceny jednostkowe) narusza ten artykuł, gdyż brak jest możliwości oceny spełnienia wynikających z niego zasad.

II.2. Brak postanowień zabezpieczających zasady prawidłowego wydatkowania środków publicznych w przypadku 12 umów dotacji na realizację zadań inwestycyjnych, w przypadku gdy brak było przesłanek do zastosowania przez beneficjenta przepisów ustawy PZP, co było nierzetelne.

Ustalono, że w przypadku 12⁸⁰ umów dotacji, KPRM nie ujęła w nich postanowień dotyczących m.in. zapewnienia efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania publicznego, a także wyłonienia wykonawcy zadań w sposób zgodny z zasadą równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości mając na względzie, że zadania realizowane w ramach tych umów dotyczyły często wieloletnich, milionowych inwestycji.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że *Umowy o realizację zadań publicznych (...) były sporządzane zgodnie ze wzorem określonym w Rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji*

⁸⁰ Umowy dotacji o nr: 1410/DNK/21, 320/DOB/2021, 1652/BPRM/22, 1260/BPRM/22, 1500/BPRM/22, 996/BPRM/23, 881/BPRM/23, 1088/BPRM/23, 1267/BPRM/22, 1187/BPRM/23, 1012/DNK/21 i 1520/DNK/2021.

zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań wydanym na podstawie art. 19 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Tym samym należy podkreślić, że nie odstąpiono w nich od treści postanowień wynikających bezpośrednio z tego wzoru.

(akta kontroli str. 577-584, 606-612, 626-637, 650-662, 1097-1128; CD 1 pliki: 24-493; CD 2 pliki: 336-393; CD 4 pliki: 1-259; CD 8 pliki: 2, 4, 25-54)

Pomimo, że w umowach wskazano, że mają zastosowanie m.in. przepisy ustawy o finansach publicznych i ustawy Prawo zamówień publicznych, to zdaniem NIK brak zawarcia w umowach postanowień dotyczących wyłonienia wykonawcy w sposób konkurencyjny, w przypadku gdy brak było przesłanek do stosowania przez beneficjentów przepisów ustawy PZP, nie gwarantuje, że zadanie zostanie zrealizowane w sposób efektywny i oszczędny oraz rodzi ryzyko dowolności wyboru wykonawcy.

II.3. Brak mechanizmów zabezpieczających przed podwójnym finansowaniem wydatków w ramach 17 umów dotacji, co było nierzetelne.

Kontrola wykazała, że w przypadku 17⁸¹ umów dotacji w umowach tych KPRM nie zawarła postanowień zabezpieczających przed podwójnym finansowaniem przez zleceniobiorcę tych samych wydatków jednocześnie ze środków dotacji i z innych źródeł. Nie zobowiązała też zleceniobiorcy w inny, poza umową sposób do poinformowania KPRM, że nie występował on i nie planuje występować o środki z innych źródeł na sfinansowanie realizowanego z dotacji zadania publicznego, a także do poinformowania KPRM, o uzyskaniu dofinansowania z innych źródeł.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że Oferta określa zakres rzeczowy i finansowy zadania, w tym szczegółowy kosztorys zadania publicznego w pkt. V.A pn. Zestawienie kosztów realizacji zadania. Zleceniobiorca zobowiązał się również do wykorzystania środków, o których mowa w § 3 ust. 1 i 5 tj. odpowiednio dotacji i innych środków finansowych, zgodnie z celem, na jaki je uzyskał i na warunkach określonych w umowie dot. realizacji zadania publicznego. Dodatkowo Zleceniobiorca zobowiązał się do dokonywania płatności z wyodrębnionego rachunku tylko w zakresie wydatków dotyczących udzielonej dotacji, związanych z realizacją zadania publicznego, co gwarantowało przejrzystość dokonywanych płatności ze środków pochodzących z dotacji.

Kwestia ewentualnego wystąpienia podwójnego finansowania wydatków była każdorazowo badana na etapie weryfikacji sprawozdania z wykonania zadania publicznego i rozliczenia dotacji i w przypadku wystąpienia jest kwalifikowana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r o finansach publicznych, w tym art. 169 tej ustawy.

(akta kontroli str. 577-584, 606-612, 626-637, 650-662, 690-701, 708-719, 738-759, 1129-1145; CD 1 pliki: 24-493; CD 2 pliki: 336-393; CD 4 pliki: 1-259; CD 8 pliki: 2, 4, 25-54)

Zdaniem NIK, brak mechanizmów zabezpieczających przed podwójnym finansowaniem, już na etapie zawierania umowy dotacji, rodzi wysokie ryzyko

⁸¹ W przypadku umowy nr 1369/DWPP/22 ujęto w niej postanowienia dotyczące zobowiązania zleceniobiorcy do zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem tych samych wydatków równocześnie ze środków dotacji i z innych źródeł.

sfinansowania tych samych wydatków z dotacji i innego źródła. Tym bardziej, że w przypadku wielu objętych szczegółową kontrolą zadań publicznych beneficjent, już na etapie składania ofert, wskazuje chęć ubiegania się lub nawet korzystania ze środków finansowych pozyskanych na to zadanie od innych podmiotów np. ministerstw. Badanie tej kwestii dopiero na etapie weryfikacji sprawozdania jest niewystarczające. Należy bowiem zauważyć, że KPRM nie sprawdza wszystkich dokumentów źródłowych na etapie weryfikacji sprawozdania, a w przypadku jednej z objętych szczegółowym badaniem umów⁸² w ogóle nie dokonywała sprawdzenia faktur dokumentujących wielomilionową inwestycję.

II.4. Nierzetelne udokumentowanie weryfikacji objętych kontrolą sześciu⁸³ sprawozdań końcowych z wykonania zadania publicznego.

Do sprawozdań tych nie załączono dokumentów, które umożliwiłyby ustalenie m.in. kto i kiedy dokonał ich weryfikacji, jakie elementy sprawdzał i na podstawie jakich dokumentów, a zatem nie zachowano żadnego śladu rewizyjnego przeprowadzonej weryfikacji.

Jednocześnie z § 8 ust. 1 umów zawartych ze Zleceniobiorcą na realizację zadań publicznych wynikało, że akceptacja tych sprawozdań i rozliczenie dotacji miało polegać na weryfikacji przez Zleceniodawcę założonych w ofercie rezultatów i działań Zleceniobiorcy. Do kontroli nie przedłożono dokumentów świadczących, kto i czy w ogóle dokonał weryfikacji sprawozdań w ww. zakresie.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że dla umów nr 1410/DNK/21, 1735/DNK/2021, 320/DOB/2021, 1012/DNK/21, 1520/DNK/2021 i 1248/DNK/21, weryfikacji sprawozdań dokonywali pracownicy komórki, którym została przydzielona sprawa. Z posiadanej i przedstawionej NIK w poprzednich odpowiedziach dokumentacji wynika, że osobami dokonującymi weryfikacji dokumentacji sprawozdawczej były osoby przygotowujące pismo do zatwierdzenia sprawozdania (...).

Po przeprowadzeniu analizy, w przypadku braku zastrzeżeń, tworzone było pismo ws. akceptacji sprawozdania. Obowiązująca ówczesnie procedura nie określała sposobu potwierdzenia weryfikacji sprawozdania. W razie wątpliwości powstałych w toku analizy dokumentacji sprawozdawczej, były one wyjaśniane na bieżąco z osobą upoważnioną wówczas do zatwierdzania sprawozdań. Potwierdzeniem zatwierdzenia sprawozdania końcowego z realizacji zadania było podpisane pismo do Zleceniobiorcy ws. zatwierdzenia sprawozdania. W konsekwencji w posiadanej dokumentacji brak jest kart kontrolnych czy innej formy informacji o dokonanej analizie dokumentacji sprawozdawczej, która zostałaby zaakceptowana w ówczesnie stosowanym systemie obiegu dokumentacji.

(akta kontroli str. 417-422; CD 1 pliki: 24-493)

II.5. Nierzetelna weryfikacja pięciu z 18 objętych badaniem sprawozdań końcowych z wykonania zadania publicznego, składanych przez zleceniobiorców wyłonionych w trybie pozakonkursowym, i tak:

- w przypadku umowy dotyczącej Budowy stadionu sportowego (etap 1) oraz modernizacji pomieszczeń poseminaryjnych dla Technikum im. Św. Józefa

⁸² Umowa nr 1652/BPRM/22.

⁸³ Dotyczy umów dotacji o nr: 1410/DNK/21, 1735/DNK/2021, 320/DOB/2021, 1012/DNK/21, 1520/DNK/2021 i 1248/DNK/21.

w Kaliszu⁸⁴ stwierdzono, że KPRM zatwierdziła w całości poniesione wydatki w wysokości 2 449,1 tys. zł pomimo, że:

- Beneficjent dokonał przesunięć pomiędzy poszczególnymi pozycjami kosztów określonymi w kalkulacji przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego bez zgody KPRM⁸⁵. Było to niezgodne z § 4 umowy, który stanowi, że dopuszcza się dokonywanie ww. przesunięć kosztów w wielkościach i na zasadach uzgodnionych w formie pisemnej ze Zleceniodawcą.

Zastępca Dyrektora BPRM wyjaśnił, że Diecezja nie zwracała się z wnioskiem dot. przesunięć pomiędzy kosztami. Natomiast w zakresie dokonanych przesunięć wyjaśnił, że *referent sprawy zajmujący się rozliczeniem przedmiotowej dotacji, od lipca br. nie jest pracownikiem KPRM.*

- Beneficjent przedłożył do rozliczenia m.in. cztery faktury w całości dotyczące prac budowlano-instalacyjnych, podczas gdy z protokołów rzeczowo-finansowych będących załącznikiem do ww. faktur wynika, że dotyczą one również zakupu wyposażenia, tj. szafek ubraniowych, stołów komputerowych, krzeseł (na kwotę 123,0 tys. zł) oraz sprzętu do utrzymania murawy (na kwotę 98,4 tys. zł). Z żadnego z przekazanych dokumentów nie wynika jaki faktycznie sprzęt został zakupiony i w jakiej ilości (np. w przypadku sprzętu do utrzymania murawy do sprawozdania zostały załączone zdjęcia dwóch sprzętów do utrzymania stadionu⁸⁶).

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że *referent sprawy zajmujący się rozliczeniem przedmiotowej dotacji, od lipca br. nie jest pracownikiem KPRM.*

Zgodnie z § 13 umowy Zleceniobiorca zobowiązuje się do niezbywania związanych z realizacją zadania rzeczy zakupionych na swoją rzecz za środki pochodzące z dotacji przez okres 5 lat od dnia dokonania zakupu. Zdaniem NIK, KPRM w sytuacji gdy nie posiada wiedzy jaki konkretnie sprzęt został zakupiony z dotacji, nie będzie miała możliwości sprawdzenia wywiązania się zleceniobiorcy z ww. obowiązku.

- Beneficjent zrealizował część zadania dotyczącą oświetlenia zewnętrznego boiska przed terminem realizacji zadania określonym w umowie. W ofercie realizacji zadania publicznego zaplanowano do realizacji m.in. oświetlenie zewnętrzne boiska na kwotę 270,1 tys. zł (cztery maszty oświetleniowe). Termin realizacji zadania publicznego, zgodnie z § 2 umowy, został ustalony od dnia zawarcia umowy, tj. 14 września 2022 r. do dnia 30 listopada 2022 r. Z przekazanego dziennika budowy⁸⁷ wynika, że wykonanie fundamentów, zamontowanie prefabrykatów oraz odebranie montażu czterech słupów

⁸⁴ Umowa nr 1500/BPRM/22.

⁸⁵ Budowa stadionu: zbiornik retencyjny – wydatki wg protokołu rzeczowo-finansowego 76,0 tys. zł, kwota rozliczona w sprawozdaniu 78,4 tys. zł, parking - wydatki wg protokołu rzeczowo-finansowego 108,0 tys. zł, kwota rozliczona w sprawozdaniu 116,1 tys. zł, oświetlenie zewnętrzne boiska, kanalizacja kablowa, rozdzielnica z zasilaniem wydatki wg protokołu rzeczowo-finansowego 352,0 tys. zł, kwota rozliczona w sprawozdaniu 356,9 tys. zł.

⁸⁶ Ciągnika John Deere oraz kosiarki Peruzzo Koala 1200.

⁸⁷ Dziennik budowy nr 1/264/2022 Zespołu obiektów sportowych wraz z budynkami zaplecza i infrastrukturą towarzyszącą ul. Złota 144 w Kaliszu został przekazany na etapie weryfikacji sprawozdania z wykonania zadania publicznego umowa 996/BPRM/23 *Budowy stadionu sportowego (etap II) przy Technikum im. Św. Józefa w Kaliszu.*

oświetleniowych odbyło się w czerwcu 2022 r.⁸⁸, czyli przed podpisaniem umowy. Natomiast protokoły rzeczowo-finansowe oraz faktury VAT zostały wystawione z datą późniejszą niż faktyczna realizacja przedmiotowego działania, tj. 20 października 2022 r. oraz 9 i 25 listopada 2022 r.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że akceptując sprawozdanie opierano się na datach wystawienia faktur za wykonane prace.

- w przypadku umowy⁸⁹ dotyczącej budowy stadionu sportowego (etap II) przy Technikum im. Św. Józefa w Kaliszu:

- nie udokumentowano poniesienia wkładu własnego w wysokości 30,0 tys. zł.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, m.in. że stanowi to *przeoczenie, błąd ludzki, którego popełnienie mogło wynikać z przeciążenia pracą w związku z liczbą dotacji przyznanych w latach 2022 i 2023 oraz przyjętymi w roku 2024 ponadstandardowymi metodami weryfikacji sprawozdań, obejmującymi poza analizą dokumentów także kontrole lub oględziny przeprowadzane w miejscach inwestycji.*

- do rozliczenia zostały przekazane faktury, z których nie wynika jakie wydatki zostały faktycznie poniesione. Zgodnie z ofertą i sprawozdaniem z wykonania zadania publicznego beneficjent zaplanował do realizacji cztery działania, tj. budowę sieci wodno-kanalizacyjnej (sieć kanalizacji deszczowej wraz z przepompownią wody deszczowej/drenażowej, sieć nawadniającą, sieć drenażową, zbiornik retencyjny), budowę bieżni sportowej, fundamenty pod maszty oświetleniowe, zasilanie pomp i pompowni (zasilanie pompowni wód deszczowych, zasilanie pompowni układu nawadniania). Do rozliczenia dotacji przedłożone zostały cztery faktury dot. budowy stadionu sportowego bez wyszczególnienia za jakie konkretnie prace zostały one wystawione⁹⁰. Faktury te zawierały całą kwotę dotacji przekazanej przez KPRM, tj. 2 719,2 tys. zł.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, m.in. że *akceptacji sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego i rozliczenia dotacji dokonano na podstawie zgromadzonej dokumentacji w sprawie, w tym zestawienia dokumentów księgowych związanych z realizacją zadania publicznego do kontroli, faktur wraz z ich opisami, potwierdzeniami przelewów, wyciągu bankowego z rachunku bankowego. Dodatkowo rozliczenie było przedmiotem oceny Biura Budżetowo-Finansowego, które nie wniosło uwag w zakresie wykorzystanej dotacji wykazanej w sprawozdaniu.*

- w przypadku umowy⁹¹ dotyczącej budowy centrum opiekuńczo-mieszkalnego, przed zatwierdzeniem sprawozdania z wykonania zadania publicznego KPRM nie wzywała zleceniobiorcy do przesłania dodatkowych dokumentów dotyczących rozliczenia dotacji, tj. faktur, protokołów odbioru prac, itp. KPRM potwierdziła prawidłowość wydatkowanych środków na

⁸⁸ W dzienniku wpisano datę 20.06.2022 r.

⁸⁹ Umowa nr 996/BPRM/23.

⁹⁰ Faktura zaliczkowa nr 1/08/2023 na kwotę 1 350,0 tys. zł, faktura zaliczkowa nr 1/09/2023 na kwotę 500,0 tys. zł, faktura zaliczkowa 1/10/2023 na kwotę 250,0 tys. zł oraz faktura zaliczkowa końcowa 3/10/2023 na kwotę 619,2 tys. zł.

⁹¹ Umowa nr 1652/BPRM/22.

realizację zadania publicznego w wysokości 6 900,4 tys. zł wyłącznie na podstawie danych wykazanych w sprawozdaniu oraz w zestawieniu faktur.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, m.in. że *zgodnie z listą kontrolną w ramach weryfikacji sprawozdania stwierdzono, że kwota rozliczonych wydatków jest odpowiednia (zgodna z umową oraz dołączoną do niej ofertą), sprawozdanie zawiera rzeczowy opis realizacji zadania, opis osiągniętych rezultatów, sprawozdanie zawiera inne dokumenty potwierdzające realizację zadania (np. dokumenty księgowe, zdjęcia⁹²) sprawozdanie zawiera finansowy opis realizacji zadania.*

Zdaniem NIK brak ww. dokumentów w przypadku ww. zadania, gdzie realizowana było wielomilionowa inwestycja, uniemożliwia rzetelną weryfikację sprawozdania w zakresie rzeczowym i finansowym.

- w przypadku umowy na realizację zadania publicznego pt. *Etap III budowy: Centrum Krucjaty Wyzwolenia Człowieka*⁹³ zatwierdzono rozliczenie dotacji, pomimo że jak wynika z dokumentacji źródłowej, prawie połowa prac związanych z ww. inwestycją została wykonana w terminie siedmiu dni kalendarzowych, przy czym zakres tych prac obejmował wykonanie robót budowlanych, których faktyczna realizacja nie była możliwa w tym terminie.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że umowa dotacjodawcy z wykonawcą zadania publicznego (podmiot trzeci niebędący stroną umowy) została zawarta 12 czerwca 2023 r., a 19 czerwca 2023 r. został podpisany częściowy odbiór prac stanowiących 49,23% kosztów całej inwestycji, na którego podstawie wystawiono fakturę VAT na kwotę brutto 4 428 000,0 zł⁹⁴.

Na ww. fakturze beneficjent odręcznie zamieścił opis zakresu prac, tj. wykazał 71 pozycji z kosztorysu⁹⁵ wraz z przypisanym do nich kosztem w kwocie 4 360 103,60 zł, czyli o 67 896,40 zł mniej niż kwota wynikająca z faktury. Z opisu zamieszczonego na ww. fakturze wynika, że w terminie 7 dni kalendarzowych, zrealizowano m.in. następujące prace: wykonano ręcznie 2300 m² tynków zwykłych ścian i słupów oraz 400 m² stropów i podciągów; wykonano izolacje poziome i posadzki cementowe na trzech poziomach budynku (620 m²); wykonano elewację, w tym m.in. przyklejono wełnę mineralną i ułożono tynk elewacyjny na 450 m²; przeszklono cztery klatki schodowe (przeciwpożarowe); wykonano i zamontowano drewniane elementy balkonów; zagruntowano 5000 m² ścian, zaszpachlowano i pomalowano więcej niż połowę z przewidzianego zakresu tych prac; wykonano ok. 40% prac dotyczących instalacji elektrycznej; wykonano nasypy z zagęszczeniem i uzupełnieniem ziemi i jej zakup; zamontowano agregaty chłodu; zamontowano 44 sztuki kabin prysznicowych; wykonano infrastrukturę zewnętrzną sanitarną (zbiornik magazynujący wodę pitną, zbiornik zewnętrzny przeciwpożarowy, zestaw hydroforowy do wody pitnej, zestaw hydroforowy przeciwpożarowy do hydrantów wewnętrznych,

⁹² Przypis zespołu kontrolnego: do kontroli nie przedłożono dokumentów źródłowych, tj. faktur, protokołów odbioru. Do rozliczenia sprawozdania załączono zestawienie dokumentów księgowych.

⁹³ Umowa nr 881/BPRM/23. Termin realizacji zadania określony w umowie został określony od 6 czerwca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

⁹⁴ Faktura VAT nr FSI/3/06/2023 z 19 czerwca 2023 r. za roboty budowlane.

⁹⁵ Pozycje te zostały szczegółowo ujęte w pkt V.A Zestawienie realizacji kosztów zadania oferty realizacji zadania publicznego złożonej przez zleceniobiorcę.

przepompownia ścieków, zbiorniki na wodę deszczową, instalacja deszczowa z rynien, parkingów, dróg do zbiorników na wodę deszczową, przyłącze kanalizacji sanitarnej).

Analiza opisu na fakturze wykazała, że 58 pozycji kosztorysu zostało wykazane w pełnej kwocie z niego wynikającej, a 13⁹⁶ w kwocie niższej.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że *Zgodnie z § 3 ust. 2 umowy z dnia 12 czerwca 2023 r., którą zawarł zleceniobiorca z podmiotem trzecim, na wykonanie określonych prac, wskazano, że rozpoczęcie ww. prac powinno nastąpić w terminie nie późniejszym niż 7 dni od dnia podpisania przedmiotowej umowy. Oznacza to, że wykonawca mógł rozpocząć prace tuż po jej podpisaniu a nawet tego samego dnia. Zapisy w dzienniku budowy pod datą 19 czerwca 2023 r. (w załączeniu) wskazują, że prace zostały zakończone i odebrane przez Kierownika budowy oraz inspektora nadzoru. W nawiązaniu do wątpliwości odnośnie do możliwości realizacji wskazanego przez zleceniobiorcę zakresu prac w siedem dni, należy wskazać, że były to prace dotyczące III etapu budowy o charakterze wykończeniowym. Protokół częściowy został sporządzony 19.06.2023 r. oraz podpisany przez 3 osoby, co oznacza poświadczenie przez nie wykonania powyższych prac. Zgodnie z § 8 umowy „Akceptacja sprawozdania i rozliczenie dotacji polega na weryfikacji przez Zleceniodawcę założonych w ofercie rezultatów i działań Zleceniobiorcy”. Na podstawie przekazanej dokumentacji oceniono, że zadanie zostało zrealizowane.*

Zdaniem NIK, budzi wątpliwości wykonanie tak szerokiego zakresu prac budowlanych w siedem dni kalendarzowych, a co za tym idzie zrealizowanie prac w terminie wskazanym w umowie. Ponadto niewłaściwa jest akceptacja przez KPRM faktury, która zawiera rażące błędy w opisie merytorycznym i brak wykazu prac na kwotę 67 896,40 zł. Dodatkowo, ustalono, że KPRM przeprowadziła kontrolę zadania publicznego realizowanego na podstawie ww. umowy. Pomimo, że w trakcie prowadzonych czynności kontrolnych trwały prace wykończeniowe w miejscu realizacji zadania, nie zawarto tej informacji w Informacji o wynikach tej kontroli.

- w przypadku umowy na realizację zadania publicznego dotyczącego modernizację kotłowni Katolickiej Szkoły Podstawowej im. Ks. Piotra Skargi w Warszawie⁹⁷ do weryfikacji sprawozdania końcowego z realizacji zadania publicznego zostały przekazane faktury, z których nie wynikało jakie wydatki zostały faktycznie poniesione. Zgodnie ze skorygowaną ofertą i sprawozdaniem z wykonania zadania publicznego beneficjent miał zrealizować pięć działań dotyczących: wykonania pionowego, gruntowego wymiennika ciepła; modernizacji kotłowni, dostawy i montażu pomp ciepła; fotowoltaiki i prac elektrycznych; wymiany i zmiany lokalizacji centrali do sal gimnastycznych oraz opracowania dokumentacji technicznej. Poza pierwszym działaniem, pozostałe cztery zostały wykazane w ofercie jako komplet, niezwymiarowane, bez podania ilości i rodzaju dostarczanego sprzętu.

⁹⁶ Dotyczy pozycji: 6.2, 7.1, 7.2, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 12.1.1, 15.1, 15.2, 15.9 i 15.10.

⁹⁷ Umowa nr 1260/BPRM/22.

Do rozliczenia dotacji przedłożonych zostało pięć faktur⁹⁸ i wszystkie zawierały opis: wykonanie prac instalacyjnych zgodnie z protokołem z dnia wystawienia tych faktur. Jedynie, z zestawienia dokumentów księgowych wynikało, że wszystkie faktury dotyczyły po części każdego z ww. czterech działań bez działania – opracowanie dokumentacji technicznej. W zestawieniu tym nie wykazano faktury, która obejmowałaby usługę dotyczącą opracowania takiej dokumentacji.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że *Rozliczenia dokonano na podstawie przedstawionej dokumentacji, tj.:*

- *zestawienia dokumentów księgowych;*
- *skanów oryginałów faktur ujętych w zestawieniu dokumentów księgowych wraz z ich opisami;*
- *potwierdzenia transakcji (przelewów);*
- *protokołu odbioru końcowego;*
- *umowy z wykonawcą robót wraz z załącznikami, w tym kosztorysu.*

Zdaniem NIK, na podstawie wyżej wskazanych dokumentów KPRM nie była w stanie potwierdzić jakie wydatki zostały faktycznie poniesione i w jakiej wysokości, zatem nierzetelnie zatwierdziła rozliczenie dotacji.

(akta kontroli str. 1097-1164, 1178-1182, 1227-1236; CD 1 pliki: 24-493; CD 2 pliki: 336-393; CD 4 pliki: 1-259; CD 8 pliki: 2, 4, 25-54)

II.6. Nierzetelne zawarcie czterech umów dotacji:

- w przypadku zadania publicznego dotyczącego organizacji wydarzenia oraz przekazania paczek świątecznych⁹⁹, umowa została zawarta 18 grudnia 2021 r., pomimo że oferta (stanowiąca załącznik do umowy) nie zawierała prawidłowo skalkulowanych kosztów zadania, a także nie przedstawiono w niej kryteriów rozdysponowania paczek, ich składu i sposobu dystrybucji.

KPRM, do dnia zakończenia czynności kontrolnych, nie przedstawiła dokumentów potwierdzających otrzymanie skorygowanej oferty w formie innej niż papierowa przed dniem zawarcia umowy.

Oferta w wersji papierowej zawierająca prawidłową kalkulację kosztów zadania publicznego wpłynęła do KPRM 20 grudnia 2021 r., czyli już po podpisaniu umowy z beneficjentem. Oferta ta nie zawierała nadal kryteriów i sposobu rozdysponowania paczek.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że w ofercie zadania publicznego Caritas Archidiecezji Krakowskiej zawarła informację, zgodnie z którą pomoc w postaci paczek świątecznych adresowana miała być przede wszystkim do zaproszonych dzieci z małopolskich domów dziecka. Jednocześnie wyjaśniono w treści oferty, że dzieci z domów dziecka, które z różnych przyczyn nie będą mogły uczestniczyć w wydarzeniu, tj. „Choince pod Oknem Papieskim”, zostaną obdarowane w miejscu swojego zamieszkania przez wolontariuszy z Sanktuarium św. Jana Pawła II Wielkiego w Krakowie. Błąd rachunkowy w Zestawieniu kosztów realizacji zadania (pkt. V.A oferty) został skorygowany w poprawionej wersji oferty w postaci

⁹⁸ Faktury VAT nr: 27/08/2022/KDM z 31.08.2022 r. na kwotę brutto 393,6 tys. zł, 6/10/2022/KDM z 12.10.2022 r. na kwotę brutto 1 081,2 tys. zł, 21/10/2022/KDM z 31.10.2022 r. na kwotę brutto 984,2 tys. zł, 19/11/2022/KDM z 30.11.2022 r. na kwotę brutto 525,0 tys. zł, 3/12/2022/KDM z 16.12.2022 r. na kwotę brutto 746,6 tys. zł, 4/12/2022/KDM z 16.12.2022 r. na kwotę brutto 2,4 tys. zł.

⁹⁹ Umowa nr 1735/DNK/2021.

elektronicznej stanowiącej podstawę do zawarcia umowy z 18 grudnia 2021 r., tj. w dniu rozpoczęcia realizacji zadania i organizacji koncertu w ramach wydarzenia „Choinka pod Oknem Papieskim”. Oferent dostał również ofertę w postaci papierowej w dniu 20 grudnia 2021 r. wraz z pozostałymi załącznikami do umowy.

Jak wskazano powyżej podstawą do zawarcia ww. umowy była poprawiona i uzupełniona oferta realizacji zadania publicznego (w załączeniu), w tym zawierająca prawidłowo skalkulowane koszty jednostkowe zadania (poz. 1.2 kosztorysu).

- w przypadku zadania publicznego dotyczącego adaptacji do życia w Polsce obywateli Afganistanu ewakuowanych do Polski po przejęciu władzy przez Talibów¹⁰⁰, w umowie wskazano termin na jego realizację od 3 września do 30 września 2021r., zaś w ofercie termin określono od 6 września do 30 września 2021 r.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że Wskazana w ofercie data 06.09.2021 r. jako termin rozpoczęcia realizacji zadania jest przeoczoną omyłką pisarską. Oferta stanowi załącznik do umowy, jednak to w umowie określone są warunki realizacji zadania, w tym również termin jego wykonania. Zgodnie z zapisami umowy, za właściwy uznano termin jej zawarcia, a więc 03.09.2021 r.

- w przypadku zadania publicznego dotyczącego organizacji w klubikach i świetlicach zajęć językowo-integracyjnych dla dzieci i młodzieży z Polski i Ukrainy¹⁰¹, w umowie na realizację ww. zadania wskazano, że łączny koszt finansowania zadania wyniósł 240,1 tys. zł, zaś w ofercie stanowiącej załącznik do umowy koszt ten wynosił 289,5 tys. zł.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że Projekt umowy został przygotowany w oparciu o wersję oferty z dnia 13 kwietnia 2022 r. (...) całkowita wartość zadania: 240 140 zł. (...) Taki montaż finansowy przewidziano również w projekcie umowy. Prawdopodobnie z uwagi na dużą liczbę umów zawieranych w tym samym czasie (w ramach prac tzw. „zespołu ukraińskiego” w I turze udzielanych dotacji wyłoniono 87 zleceńbiorców), a przygotowywanych jedynie przez 3 pracowników Wydziału Rezerwy Ogólnej, nie zaktualizowano zapisów umowy po wpływie kolejnej aktualizacji oferty z dnia 28 kwietnia 2022 r.

- w przypadku zadania publicznego dot. organizacji wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży polonijnej z Ukrainy¹⁰² stwierdzono, że umowa została zawarta 2 września 2022 r., tj. po faktycznym terminie realizacji zadania. Zgodnie z ofertą oraz sprawozdaniem organizacja wypoczynku letniego miała się odbywać w dwóch etapach: w Warszawie w dniach 9-15 lipca 2022 r. oraz w Zakopanem w dniach 15-28 lipca 2022 r. Termin realizacji zadania publicznego został ustalony w umowie od 1 lipca 2022 r. do 30 września 2022 r.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że przeprowadzona analiza dokumentacji nie pozwala na udzielenie dodatkowego wyjaśnienia dlaczego umowa nr 1369/DWPP/22 została zawarta 2 września 2022 r., tj. po faktycznym terminie organizacji Parafiady w Polsce. Jednak chronologia zdarzeń (...)

¹⁰⁰ Umowa nr 1248/DNK/21.

¹⁰¹ Umowa nr 566/BPRM/22.

¹⁰² Umowa nr 1369/DWPP/22.

wskazuje, że przed podpisaniem umowy 1369/DWPP/22 zrealizowano następujące działania:

- pomiędzy wpływem oferty do KPRM (21 czerwca 2022 r.), a dniem przekazania notatki do Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą oferta była opiniowana przez trzech ekspertów zewnętrznych oraz przez MSZ; Zespół zwracał się także z prośbą do oferenta o dodatkowe wyjaśnienia;
- 27 lipca notatka z rekomendacją zespołu do spraw rozpatrywania ofert, które wpłynęły w trybie art. 11b ustawy, została przekazana do decyzji Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą;
- 3 sierpnia umowa została przekazana do wewnętrznych uzgodnień (DP, BBF); w trakcie uzgodnień wewnętrznych oferent poprosił o zmianę osób, które będą podpisywać umowę;
- 1 września oferent przesłał podpisaną umowę.

(akta kontroli str. 738-772, 837-846, 1097-1145, 1165-1171;
CD 1 pliki: 24-493; CD 2 pliki: 336-393; CD 4 pliki: 1-259; CD 8
pliki: 2, 4, 25-54)

II.7. Brak weryfikacji przez KPRM wywiązania się z obowiązków informacyjnych przez Beneficjenta w przypadku części wydatków w ramach dotacji dotyczącej *Budowy stadionu sportowego (etap 1) oraz modernizacji pomieszczeń poseminaryjnych dla Technikum im. Św. Józefa w Kaliszu*¹⁰³, co było nierzetelne.

KPRM nie zweryfikowało wywiązania się przez zleceniobiorcę z obowiązku wynikającego z § 6 umowy, zgodnie z którym zleceniobiorca był zobowiązany do umieszczania informacji, że zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków otrzymanych od zleceniodawcy, na wszystkich materiałach (...) oraz rzeczach, o ile ich wielkość i przeznaczenie tego nie uniemożliwia, proporcjonalnie do wielkości innych oznaczeń, w sposób zapewniający jego dobrą widoczność. Na przekazanych, na etapie weryfikacji sprawozdania z wykonania zadania publicznego, zdjęciach sprzętu informatycznego, wyposażenia sal lekcyjnych (stołów komputerowych, krzeseł) oraz sprzętu do utrzymania murawy brak było informacji o finansowaniu ze środków KPRM.

Zastępca Dyrektora BPRM wyjaśnił, że *informacja o współfinansowaniu zadania publicznego ze środków publicznych (tablica) została umieszczona na ogrodzeniu stadionu oraz przy wejściu do pomieszczeń.*

(akta kontroli str. 1097-1128; CD 1 plik: 482)

II.8. Nieterminowe zatwierdzenie rozliczenia 12 umów dotacji, udzielonych w trybie pozakonkursowym oraz niezatwierdzenie do 18 grudnia 2024 r. rozliczeń czterech dotacji, co było niezgodne z art. 152 ust. 2 ufp, który stanowi, że zatwierdzenie przez dysponenta części budżetowej rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym, przedstawionego przez obowiązującą do tego jednostkę, powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia.

Zgodnie z procedurami obowiązującymi w okresie objętym kontrolą (opisanymi w pkt 4 Podobszaru B wystąpienia pokontrolnego) KPRM dokonuje zatwierdzenia rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym wysyłając

¹⁰³ Umowa nr 1500/BPRM/22.

pismo do beneficjenta dotacji o zaakceptowaniu sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego.

Ustalono, że w przypadku 12 umów dotacji¹⁰⁴ sprawozdania z wykonania zadań publicznych zostały zaakceptowane od 11 do 408 dni po terminie wynikającym z art. 152 ust. 2 ufp.

Ponadto, analiza sporządzonych przez KPRM zestawień (tabele nr 4 i 6) wykazała, że na dzień 18 grudnia 2024 r. nie zatwierdzono rozliczenia czterech¹⁰⁵ dotacji udzielonych w 2023 r.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że *powodem rozliczenia dotacji w czerwcu 2023 r. była przede wszystkim ponadstandardowa, w stosunku do poprzednich lat, liczba rozpatrywanych i procedowanych ofert realizacji zadań publicznych, jak również liczba dotacji przyznanych w latach 2022 i 2023 i skala przekazanych organizacjom pozarządowym środków finansowych (...).*

(...) Ze względu na czasochłonność tego wsparcia wynikającą z niskiej jakości i ilości ofert, a także realizację pozostałych bieżących zadań, możliwości jednoczesnego rozliczania udzielonych dotacji były znacząco ograniczone. W ramach Wydziału zadaniami dotyczącymi zarówno rozliczania dotacji jak i procedowania bieżących ofert realizacji zadań publicznych zajmowało się w 2023 r. jedynie od 4 do 6 osób w różnym przedziale czasu.

(akta kontroli str. 760-784, 793-822, 829-836, 1097-1128; CD 1 pliki: 24-493; CD 2 pliki: 336-393; CD 4 pliki: 1-259; CD 8 pliki: 2, 4, 25-54)

II.9. Przewlekłe postępowanie w ustalaniu i dochodzeniu należności wynikających z czterech¹⁰⁶ umów dotacji, co było nierzetelne.

Ustalono, że:

- w ramach zadania pt. *Franciszkański Ośrodek Reintegracji OIKOS — kontynuacja I etapu oraz II i III etapu budowy*¹⁰⁷ w okresie od 7 marca do 14 czerwca 2024 r. przeprowadzono kontrolę zadania, a informację pokontrolną przekazano beneficjentowi pismem z 17 września 2024 r. W wyniku tej kontroli ustalono wysokość środków do zwrotu w łącznej wysokości 23 448,73 zł, z tego: 23 278,98 zł jako dotację pobraną w nadmiernej wysokości (dokonanie przesunięć pomiędzy poszczególnymi pozycjami wydatków bez zgody KPRM) oraz 169,75 zł jako część dotacji wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem. Do zwrotu środków wezwano beneficjenta dopiero 29 listopada 2024 r., tj. w trakcie kontroli NIK, 168 dni po zakończeniu kontroli ww. zadania przez KPRM i 73 dni po przekazaniu beneficjentowi informacji pokontrolnej.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że *Zleceniobiorca pismem z dnia 29 listopada br. wezwany został do zwrotu części dotacji 23 278,98 zł jako dotacji pobranej w nadmiernej wysokości oraz 169,75 zł jako części dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych.*

¹⁰⁴ Umowy nr: 1735/DNK/2021, 1652/BPRM/22, 1260/BPRM/22, 1500/BPRM/22, 881/BPRM/23, 1002/BPRM/23, 1088/BPRM/23, 996/BPRM/23, 330/BPRM/23, 1267/BPRM/22, 1187/BPRM/23, 566/BPRM/22.

¹⁰⁵ Umowy dotacji o nr: 893/BPRM/23, 957/BPRM/23, 1128/BPRM/23 i 1158/BPRM/23.

¹⁰⁶ Umowy nr: 893/BPRM/23, 1053/BPRM/23, 1158/BPRM/23, 1273/BPRM/23.

¹⁰⁷ Umowa nr 893/BPRM/23.

Brak zwrotu środków w terminie 15 dni od dnia doręczenia ww. wezwania skutkować będzie wszczęciem postępowania administracyjnego oraz wydaniem decyzji określającej kwotę przypadającą do zwrotu.

- w ramach zadania pt. *Budowa kompleksu pielęgnacyjno-medycznego pod nazwą „Dom Miłosierdzia” w Olszewce w Gminie Nakło nad Notecią – Etap I – budowa Domu Dziennego Pobytu¹⁰⁸* została wydana decyzja z dnia 6 września 2024 r. określająca przypadającą do zwrotu kwotę 1 872 270,31 zł. z tytułu pobrania dotacji w nadmiernej wysokości. Strona złożyła wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy po terminie, co wskazano w postanowieniu o uchybieniu terminowi z 28 października 2024 r. Do 18 grudnia 2024 r., tj. 51 dni po wydaniu postanowienia o uchybieniu terminu, nie wystawiono upomnień i tytułów wykonawczych.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że Zgodnie z informacją Biura Budżetowo-Finansowego nie zostało wystawione upomnienie i tytuł egzekucyjny.

- w ramach zadania pt. *Kontynuacja budowy nowego domu pielgrzyma „Dom pod Tęczą” w Ludźmierzu¹⁰⁹* w trakcie rozliczania zadania publicznego KPRM ustaliła, że zadanie publiczne zostało rozliczone nieprawidłowo, w kwotach netto zamiast w brutto. Pismami z 21 marca 2024 r. i z 11 lipca 2024 r. KPRM zwróciła się do beneficjenta o zwrot dotacji w wysokości 186 967,0 zł pobranej w nadmiernej wysokości wraz z odsetkami. Beneficjent dokonał zwrotu ww. kwoty w dniu 29 lipca 2024 r., która została proporcjonalnie rozliczona na należność główną i odsetki. W związku z pozostającą do zapłaty należnością główną w wysokości 9 241,71 zł wraz z odsetkami, KPRM wszczęła z urzędu postępowanie administracyjne. Pismo o jego wszczęciu doręczono beneficjentowi 30 września 2024 r. Do 18 grudnia 2024 r. nie wystawiono decyzji administracyjnej.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że (...) W powyższej sprawie przygotowano decyzję administracyjną.

- w ramach zadania pt. *Prace konserwatorskie i restauratorskie na ścianach oraz sklepieniach nawy północnej oraz nawy głównej Kościoła p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Brodnicy¹¹⁰*, wydano decyzję z 22 maja 2024 r. określającą kwotę dotacji do zwrotu w wysokości 137 142,86 zł, jako dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem. Do 18 grudnia 2024 r., tj. 210 dni po wydaniu decyzji określającej kwotę dotacji do zwrotu nie wystawiono upomnienia i tytułu wykonawczego.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że W BPRM - w związku z wpływem w dniu 2 sierpnia 2024 r. do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wniosku Parafii Rzymsko-katolickiej pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Brodnicy w sprawie umorzenia w całości należności w kwocie 137 142,86 zł wraz z odsetkami - jest prowadzone postępowanie administracyjne w przedmiotowej sprawie. Organ na podstawie art. 36 § 1 w zw. z art. 35 § 3 oraz art. 123 § 1 kpa w drodze kolejnych postanowień przedłużał postępowanie kierując się obowiązkiem zapewnienia Stronie czynnego udziału w każdym stadium postępowania oraz koniecznością starannej, wszechstronnej i pogłębionej analizy przedstawionych przez Parafię

¹⁰⁸ Umowa nr 1053/BPRM/23.

¹⁰⁹ Umowa nr 1158/BPRM/23.

¹¹⁰ Umowa nr 1273/BPRM/23.

wyjaśnień oraz zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ponadto Organ, w toku prowadzonego postępowania, wzywał Stronę do wykazania ważnego interesu zobowiązanego lub interesu publicznego stanowiących przesłankę do zastosowania ulgi w spłacie zobowiązania podatkowego/należności oraz przekazania Organowi prowadzącemu sprawę stosownych dokumentów lub informacji.

(akta kontroli str. 1146-1164; CD2 pliki: 29-336; CD 4 pliki: 29, 219, 260-262)

II.10. Dokonywanie zmian w umowach w sposób niezgodny z jej postanowieniami.

Ustalono, że wniosek o dokonanie zmian w umowie¹¹¹ wraz z obowiązkowymi załącznikami stanowiącymi podstawę do sporządzenia aneksu został przekazany przez zleceniobiorcę do KPRM 18 grudnia 2023 r., tj. z opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 14 ust. 2 zawartej umowy, który stanowił, że wniosek powinien zostać przekazany do KPRM nie później niż 30 dni przed zakończeniem realizacji zadania publicznego, w tym przypadku do dnia 1 grudnia 2023 r.¹¹². KPRM dokonała zatwierdzenia rozliczenia dotacji.

*Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że **Uznano, że wniosek o aneks z 18.12.2023 r. stanowi kontynuację korespondencji z dnia 4 października 2023 r. Jednocześnie mając na względzie cel zleconego zadania publicznego oraz osiągnięcie zakładanych rezultatów zadania strony zgodnie postanowiły wprowadzić ww. zmiany określone treścią ww. aneksu. Należy podkreślić, że w świetle § 14 ust. 1 wszelkie zmiany, uzupełnienia i oświadczenia składane w związku z umową wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności. Postanowienie § 14 ust. 2 umowy dot. składania wniosku o dokonanie zmian w umowie wraz z obowiązkowymi załącznikami nie później niż 30 dni przed zakończeniem realizacji zadania publicznego skierowane jest do Zleceniobiorcy i daje podstawę Zleceniodawcy do odmowy wyrażenia zgody na ich wprowadzenie po upływie ww. terminu. W żadnym wypadku nie ogranicza stron umowy do wprowadzenia zmian, w tym aneksu do umowy, na podstawie zgodnej woli stron umowy.***

Na zapytanie NIK odnośnie wyrażenia zgody na zmianę kalkulacji kosztów dopiero po dwóch miesiącach od wpływu wniosku zleceniobiorcy o zmianę kalkulacji kosztów zadania – mail z 4 października 2023 r., Zastępca Dyrektora BPRM w tym samym piśmie oświadczył, że *Korespondencja z dnia 4 października 2023 r. nie została potraktowana jako wniosek o zmianę treści umowy nr 1088/BPRM/23, zgodnie z par. 14 umowy, lecz jako pytania dot. sposobu wykonania umowy. Po odbyciu rozmowy telefonicznej i wyjaśnieniu intencji wnioskodawcy pocztą elektroniczną w dniu 15.12.2023 r. udzielono stosownych wyjaśnień, w tym w zakresie podjęcia czynności niezbędnych do zawarcia aneksu do umowy (...).*

(akta kontroli str. 1097-1128, CD 1 pliki: 187-222)

II.11. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji, pomimo braku podpisanego aneksu do umowy dotacji¹¹³, co było nierzetelne.

¹¹¹ Umowa nr 1088/BPRM/23.

¹¹² Termin zakończenia realizacji zadania publicznego został w umowie ustalony na dzień 31 grudnia 2023 r.

¹¹³ Nr umowy 320/DOB/2021.

W KPRM procedowany był aneks, który m.in. wydłużał termin realizacji zadania publicznego z 31 marca 2021 r. na 14 kwietnia 2021 r. KPRM nie przekazała jednak do kontroli NIK podpisanego aneksu. Wszystkie koszty w ramach zadania zostały poniesione w dniu 9 kwietnia 2021 r., tj. po pierwotnym terminie realizacji zadania.

Zastępca Dyrektora BPRM oświadczył, że nie odnaleziono aneksu do umowy 320/DOB/2021 i nie jest możliwe wskazanie przyczyn jego braku. W ubiegłych latach kilkakrotnie przenoszono i reorganizowano zadania komórek organizacyjnych w zakresie udzielania dotacji bez dokonania spisów zdawczo-odbiorczych przekazywanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 1129-1142; CD 1 plik 481; CD 8 plik 4)

Zdaniem NIK, brak podpisanego aneksu w dokumentacji KPRM budzi wątpliwości, czy został on zawarty i czy w związku z tym ww. zadanie, na które została udzielona dotacja zostało zrealizowane w terminie określonym w umowie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Rzetelna ocena ofert realizacji zadań publicznych z uwzględnieniem kryteriów wymienionych w art. 15 ust.1 udpp.
2. Rzetelne zawieranie umów o realizację zadań publicznych, tj. m.in. wprowadzenie mechanizmów zabezpieczających przed podwójnym finansowaniem, a także wprowadzenie postanowień zabezpieczających zasady prawidłowego wydatkowania środków publicznych.
3. Zapewnienie śladu rewizyjnego umożliwiającego ustalenie zakresu i osoby dokonującej weryfikacji sprawozdań z wykonania zadania publicznego.
4. Podjęcie działań mających na celu rzetelną weryfikację sprawozdań z wykonania zadań publicznych.
5. Egzekwowanie od beneficjentów wywiązywania się z obowiązków informacyjnych w związku z finansowaniem zadań publicznych.
6. Zatwierdzanie rozliczeń dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym w terminie wynikającym z art. 152 ust. 2 ufp.
7. Niezwłoczne ustalanie i dochodzenie należności wynikających z rozliczenia dotacji.
8. Dokonywanie zmian postanowień umów w sposób przewidziany w tych umowach.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy

o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, luty 2025 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Michał Jędrzejczyk

/podpisano elektronicznie/